

RIKSREVISIONEN

RiR 2010:10

Hanteringen av mängdbrott

– en kärnuppgift för polis och åklagare

ISBN 978 91 786 218 2

RiR 2010:10

Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2010

Till regeringen
Justitiedepartementet

Datum: 2010-05-20
Dnr: 31-2009-1114

Hanteringen av mängdbrott

Riksrevisionen har granskat Polisens och Åklagarmyndighetens hantering av mängdbrott. Resultatet av granskningen redovisas i denna granskningsrapport.

Företrädare för Regeringskansliet, Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten har fått tillfälle att faktagranska och i övrigt lämna synpunkter på utkast till denna rapport.

Rapporten överlämnas till regeringen i enlighet med 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Rapporten överlämnas samtidigt till Riksrevisionens styrelse.

Rapporten innehåller slutsatser och rekommendationer som avser regeringen, Rikspolisstyrelsen, polismyndigheterna och Åklagarmyndigheten. Riksrevisionen kommer att följa upp granskningen.

Riksrevisor *Eva Lindström* har beslutat i detta ärende. Revisionsdirektör *Per Dackenberg* har varit föredragande. Programansvarig *Tina J Nilsson* och revisionsledare *Roger Gustafsson* har medverkat vid den slutliga handläggningen.

Eva Lindström

Per Dackenberg

För kännedom:

Rikspolisstyrelsen
Polismyndigheterna
Polismästardistriktet i Stockholms län
Polisområdena i Skåne län
Polisområdena i Västra Götalands län
Åklagarmyndigheten,
riksåklagarens kansli
De allmänna åklagarkamrarna

Innehåll

Sammanfattning	7
1 Inledning	11
1.1 Motiv för granskningen	11
1.2 Granskningsfrågan	12
1.3 Granskningens omfattning och avgränsning	12
1.4 Utgångspunkter	12
1.5 Granskningens genomförande	13
1.6 Rapportens disposition	15
2 Mängdbrotten och hur de hanteras	17
2.1 Vad är mängdbrott?	17
2.2 Polisens utredningskoncept	18
2.3 Processen för att hantera mängdbrotten	19
3 Verksamhetens resultat	23
3.1 JO-kritik mot brottsutredningar	23
3.2 Mängdbrottshanteringen stor i omfattning	24
3.3 Många ärenden kan läggas ned direkt	25
3.4 Andelen ärenden redovisade till åklagare varierar	25
3.5 Långa handläggningstider inom polisen	30
3.6 Handläggningstiderna hos åklagare har kortats	32
3.7 Sammanfattande iakttagelser	35
4 Styrningen av mängdbrottshanteringen	37
4.1 Regeringen och centrala myndigheter har vidtagit vissa åtgärder	37
4.2 Myndigheternas verksamhetsmål överensstämmer inte	39
4.3 Kortsiktiga kvantitativa mål varierar mellan polismyndigheterna	39
4.4 Resurser avsatta för mängdbrott används till annat	40
4.5 Sammanfattande iakttagelser	41
5 Orsaker till svagheter i resultaten	43
5.1 Rutiner och arbetssätt varierar	43
5.2 Samverkan mellan polis och åklagare kan förbättras	49
5.3 Utredningspersonalens kompetens varierar	50
5.4 Sammanfattande iakttagelser	52
6 Slutsatser och rekommendationer	53
6.1 Mängdbrottshanteringen kan utvecklas	54
6.2 Rikspolisstyrelsen har inte gjort tillräckligt	55
6.3 Regeringens styrning får inte effekt	56
6.4 Rekommendationer	57
Referenser	59
Bilaga 1: Vissa begrepp och definitioner	63
Bilaga 2: Uppskattning av kostnader	65
Bilaga 3: Tabeller	69

Sammanfattning

Riksrevisionen har granskat polisens och åklagarnas hantering av mängdbrott.

Antalet anmälda mängdbrottsärenden uppgår till nästan 1,1 miljoner per år, vilket utgör 88 procent av samtliga anmälda ärenden till polisen. Med begreppet mängdbrott menas vanligen brott av enkel beskaffenhet. Sådana brott begås i stor omfattning och drabbar många människor. Vanliga mängdbrott är tillgreppsbrott, skadegörelse och misshandel som inte är grov. Också trafikbrott, rattfylleri och ringa narkotikabrott räknas till mängdbrotten. Att hantera mängdbrott är alltså en kärnuppgift för polis och åklagare. Riksrevisionen uppskattar att polisens hantering av mängdbrott kostar cirka 3,3 miljarder kronor årligen, vilket utgör en tredjedel av den samlade kostnaden för polisens utredning och lagföring.

Mängdbrotten utgör en heterogen grupp av ärenden med olika förutsättningar att kunna utredas och klaras upp. Det som förenar dem är att de har ett relativt lågt straffvärde och att många av dem inte kräver så omfattande utredningsåtgärder. De kan ofta utredas snabbt och i nära samband med att de inträffat. Det finns därför skäl att hävda att det finns goda förutsättningar att skapa rutiner och utveckla arbetssätt som bidrar till en effektiv hantering och därmed förbättrade resultat.

Många mängdbrottsärenden tar ändå lång tid att hantera. Till exempel tar det för polisen i genomsnitt 117 dagar att slutföra ett misshandelsärende. En konsekvens av detta är att brottsoffer kan uppleva att det som hänt dem inte tas på allvar. Både offer och misstänkta får vänta, och de som begått brott kan fortsätta begå brott då reaktionerna uteblir eller försenas. Det finns alltså en risk att medborgarna tappar förtroendet för rättsväsendets förmåga att fullgöra de uppgifter det fått av riksdagen och regeringen.

Granskningens inriktning

Granskningen av polis och åklagare har inriktats mot myndigheternas inre effektivitet, det vill säga styrning, processer och rutiner för mängdbrottsshanteringen. Fyra väsentliga problemområden på temat inre effektivitet har identifierats. Det handlar om administration och ärendelogistik, förundersökningsledning, utredningspersonalen samt kvalitetssäkring av mängdbrottsutredningar.

Granskningen besvarar följande frågor:

1. Är polismyndigheternas och åklagarkamrarnas hantering av mängdbrott effektiv?
2. Är de centrala myndighetsledningarnas¹ styrning och uppföljning tillräcklig för att mängdbrotten ska hanteras effektivt?
3. Är regeringens styrning av myndigheterna tillräcklig för att uppnå en effektiv hantering av mängdbrott?

Slutsatser

Riksrevisionens samlade slutsats är att regeringen och myndigheterna hittills inte gjort tillräckligt för att lösa problemen i mängdbrottshanteringen. Det som ändå har gjorts har ofta gjorts sent i förhållande till hur länge problemen varit kända. Huvudorsaken till problemen är att ledningen och styrningen inte har fungerat och fått fullt genomslag. Problemen finns framför allt inom polisen.

Mängdbrottshanteringen kan utvecklas.

Riksrevisionen drar slutsatsen att rutiner och arbetssätt inte är tillräckligt väl utvecklade. Det gäller i första hand polisen där tidiga utredningsåtgärder släpar efter, och att ärenden som inte kan eller ska utredas inte läggs ned direkt. Det handlar också om att användningen av förenklade förfaranden varierar och att det dessutom finns två olika varianter av dessa. Orsaken är framför allt att myndigheterna inte lyckats verkställa nödvändiga förändringar enligt Polisens nationella utredningskoncept (PNU). För att det ska lyckas krävs att både ledningen och personalen bidrar till att förändringarna verkligen genomförs. För att få genomslag för sådana förändringar är det alltså nödvändigt att hela organisationen tar till sig de tydliga riktlinjer för verksamheten som PNU utgör.

För Åklagarmyndighetens del handlar det framför allt om att beredningen av lagföringsbesluten görs av åklagare, även om den skulle ha kunnat göras av annan personal. I dag är det många åklagare som lägger ned arbetstid på rutinuppgifter som kan utföras av annan personal. Det finns dock exempel på effektivare arbetssätt där annan personal än åklagare bereder ärenden och tar fram förslag till lagföringsbeslut. Åklagarmyndigheten har på två år förkortat handläggningstiden från 36 dagar till i genomsnitt 27 dagar för

¹ Rikspolisstyrelsen och riksåklagarens kansli.

åklagare att besluta i lagföringsfrågan. Riksrevisionen bedömer dock att det finns ett utrymme för ytterligare effektivisering av mängdbrottshanteringen även inom Åklagarmyndigheten.

Riksrevisionen drar också slutsatsen att Åklagarmyndigheten och polismyndigheterna inte har utvecklat sin samverkan i syfte att säkra kvaliteten på mängdbrottsutredningar, så att de kan vara ett fullgott beslutsunderlag i åtalsprövningen. Granskningen visar att det ofta saknas en systematisk kvalitetssäkring av de förundersökningar beträffande mängdbrott som polisen redovisar till åklagare.

Rikspolisstyrelsens styrning och uppföljning är inte tillräcklig för att mängdbrotten ska hanteras effektivt.

Sedan regeringens mängdbrottsuppdrag i maj 2009 arbetar Rikspolisstyrelsen mer aktivt med att utveckla hanteringen av mängdbrott. Riksrevisionen drar dock slutsatsen att Rikspolisstyrelsen inte har säkerställt att PNU tillämpas fullt ut i hela polisorganisationen. Rikspolisstyrelsen har heller inte satt upp långsiktiga och rimliga mål för polismyndigheterna, så att de har möjlighet att uppnå lika goda resultat.

Regeringens styrning av myndigheterna är inte tillräcklig för att uppnå en effektiv hantering av mängdbrott.

Riksrevisionen bedömer att myndigheternas uppdrag och befogenheter är tydliga och att myndigheterna har fått tillräckliga resurser. Däremot har regeringen inte lyckats få polis och åklagare att i alla delar tillämpa ett rättskedjerspektiv och sätta in sina egna insatser i ett större sammanhang. De mål för verksamheten, som Polisen och Åklagarmyndigheten var för sig har beslutat om för utredning och lagföring, överensstämmer inte helt och samverkar därför inte till att uppnå det övergripande målet för rättsväsendet att lagföringen ska öka.

Riksrevisionen bedömer också att regeringens styrning av Polisen inte varit tillräckligt koncentrerad på kärnuppgiften mängdbrottshantering. I praktiken har det lett till att mängdbrottshanteringen generellt fått stå tillbaka till förmån för mer riktade insatser mot specifikt prioriterade brott.

Av granskningen har framgått att civila utredare, trots att de ses som en tillgång inom polisen, inte rekryteras i någon nämnvärd utsträckning. Målet om 20 000 poliser i riket riskerar att motverka möjligheten att rekrytera civila utredare. Riksrevisionen bedömer att denna typ av deltalstyrning av personalstyrkans omfattning och sammansättning kan få konsekvenser för effektiviteten i verksamheten.

Dessutom bedömer Riksrevisionen att det kan vara möjligt att ändra förutsättningarna för polisens mängdbrottshantering. Polisen är i dag tvungen att administrera ärenden som inte ska utredas eftersom de inte rör brott, och där grunden för anmälan är att försäkringsbolag kräver polisanmälan för att betala ut försäkringsersättning.

Rekommendationer

Riksrevisionens iakttagelser och slutsatser om polisens och åklagares hantering av mängdbrott föranleder Riksrevisionen att lämna följande rekommendationer:

Regeringen bör:

- Säkerställa att myndigheternas arbete med mängdbrottsuppdraget får genomslag i verksamheten, och om resultaten inte förbättras skärpa kraven på myndigheterna.
- Överväga om de två förenklade förfarandena kan ersättas av ett enda.
- Undanröja hinder för en effektiv användning av civila utredare.
- Låta utreda förutsättningarna för att begränsa hanteringen inom polisen av anmälningar som uppenbart inte avser brott, till exempel borttappade föremål och ärenden som mer är av försäkringskaraktär.

Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna bör:

- Komplettera dagens mål med att också sätta långsiktiga mål för polismyndigheterna utifrån ett rättskedjeperspektiv, inte minst för de myndigheter som har lägst resultat ska få möjlighet att förbättras.
- Säkerställa att arbetsmetodiken från Polisens nationella utredningskoncept används fullt ut i hela polisorganisationen.
- Främja användningen av civila utredare när det kan höja effektiviteten i mängdbrottshanteringen.
- Utveckla samverkan med Åklagarmyndigheten i syfte att säkra kvaliteten på redovisade förundersökningar och höja effektiviteten i hela rättsväsendet.

Åklagarmyndigheten bör:

- Fortsätta den påbörjade utvecklingen av mängdbrottshanteringen på åklagarkamrarna och låta annan personal än åklagare förbereda lagföringsbesluten samt genomföra detta inom hela Åklagarmyndigheten.
- Utveckla samverkan med Polisen i syfte att säkra kvaliteten på redovisade förundersökningar och höja effektiviteten i hela rättsväsendet.

1 Inledning

Riksrevisionen har granskat polisens och åklagarnas hantering av mängdbrott.

1.1 Motiv för granskningen

Mängdbrotten är som framgår av namnet många. Det innebär också att det är många människor som drabbas av dem.

Antalet anmälda mängdbrottsärenden uppgår till nästan 1,1 miljoner per år, vilket utgör 88 procent av samtliga anmälda ärenden. Att hantera mängdbrott är därför en kärnuppgift för polis och åklagare. Mängdbrotten utgör en heterogen grupp av brott med olika förutsättningar att kunna utredas och klaras upp. Det som förenar dem är att de har ett relativt lågt straffvärde och att många av dem inte kräver så omfattande utredningsåtgärder. De har ofta förutsättningar att utredas snabbt och i nära samband med att de inträffat. Det finns därför skäl att hävda att det finns goda förutsättningar att skapa rutiner och utveckla arbetsätt som bidrar till en effektiv hantering och därmed förbättrade resultat.

Många mängdbrott tar lång tid att utreda, och för vissa typer av mängdbrott är uppleringen mycket låg. De som utsatts för brott får alltså inte sin rätt tillgodosedd, och de som begått brotten går fria och slipper ta ansvar. Brottsoffer upplever att det som hänt dem inte tas på allvar. Både offer och misstänkta får vänta, och de som begått brott kan fortsätta begå brott då reaktionerna uteblir eller försenas. Det finns alltså en risk att medborgarna tappar förtroendet för rättsväsendets förmåga att fullgöra de uppgifter det fått av riksdagen och regeringen.

Problemen är kända sedan länge och ansvariga myndigheter har tagit fram nya sätt att arbeta på i syfte att förbättra resultaten. Detta har dock inte fått avsedd effekt: resultaten när det gäller handläggningstid och andelen upklarade brott har inte blivit påtagligt bättre. Variationerna mellan olika delar av landet är stora, och därtill relativt beständiga över tiden.

1.2 Granskningsfrågan

Denna granskning avser hela verkställighetskedjan från regeringen via de centrala myndighetsledningarna till den operativa nivån hos polis och åklagare. Granskningen på den operativa nivån har inriktats mot myndigheternas inre effektivitet, det vill säga styrning, processer och rutiner för mängdbrottshanteringen.

Granskningen besvarar följande frågor.

1. Är polismyndigheternas och åklagarkamrarnas hantering av mängdbrott effektiv?
2. Är de centrala myndighetsledningarnas² styrning och uppföljning tillräcklig för att mängdbrotten ska hanteras effektivt?
3. Är regeringens styrning av myndigheterna tillräcklig för att uppnå en effektiv hantering av mängdbrott?

1.3 Granskningens omfattning och avgränsning

Granskningen omfattar den hantering av mängdbrott som bedrivs inom polisorganisationen och Åklagarmyndigheten. Den omfattar även den styrning som bedrivs av regeringen, Rikspolisstyrelsen och riksåklagarens kansli. Granskningen avser de mängdbrott som kommer till myndigheternas kännedom och de brottsutredningar som enligt gällande bestämmelser leds av en polismyndighet. Granskningen har inte avsett kvaliteten i enskilda förundersökningar. Polisens förebyggande arbete mot mängdbrott liksom domstolarnas mängdbrottshantering omfattas inte av granskningen.

1.4 Utgångspunkter

Utgångspunkter för granskningen har varit rättegångsbalken (1942:740), förundersökningskungörelsen (1947:948) och Europakonventionen³. Där finns bestämmelser om att en förundersökning ska inledas snabbt, bedrivs skyndsamt och vara avgjord inom skälig tid. Rättegångsbalken föreskriver också att om ett brott går att utreda, ska det också utredas och kunna leda till lagföring. I förundersökningskungörelsen sägs också att den som leder en förundersökning har det fulla ansvaret för denna och ska se till att utredningen bedrivs effektivt.

² Rikspolisstyrelsen och riksåklagarens kansli.

³ Artikel 6, Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Utöver relevanta författningar har vi också utgått från riksdagens och regeringens uttalanden om rättsväsendet och kriminalpolitiken i allmänhet och hanteringen av mängdbrott i synnerhet.

Våra utgångspunkter redovisas närmare i inledningen till respektive iakttagelsekapitel 3–5.

1.5 Granskningens genomförande

1.5.1 Inriktning

I den förstudie som föregick granskningen identifierades fyra väsentliga problemområden på temat inre effektivitet inom den operativa verksamheten hos polis och åklagare.

Administration och ärendelogistik hos polis och åklagare

Det första problemområdet handlar om rutiner för att sortera ärenden på olika handläggningsspår och att samordna ärenden där den misstänkta är densamma. Det handlar också om överlämningar av ärenden inom olika delar av polisorganisationen och användningen av förenklade utredningsförfaranden.

Ledningen av förundersökningar hos polisen

En polismyndighet leder mängdbrottsutredningarna. Det innebär att det oftast är flera olika poliser som vid olika tidpunkter leder utredningen av samma ärende.

Utredningspersonalen hos polisen

Här handlar det framför allt om vad som karakteriserar den personal som utreder mängdbrott samt rekrytering och personalomsättning.

Kvalitetssäkringen

Polisen har det fulla ansvaret för att färdiga mängdbrottsutredningar som redovisas till åklagare för beslut i åtalsfrågan håller tillräcklig kvalitet för lagföring. Åklagare ska ge polisen till känna om kvaliteten inte är tillräcklig.

Problemområdena har använts som huvudspår under granskningen. Utöver detta har granskningen inriktats mot ledning och styrning på samtliga nivåer i verkställighetskedjan från regeringen till den operativa nivån.

1.5.2 *Metod*

I granskningen har information inhämtats från flera olika källor. Denna information har sedan bearbetats och analyserats och lett fram till de iakttagelser, slutsatser och rekommendationer som redovisas i denna rapport.

I rapporten förekommer vissa begrepp och definitioner som förklaras närmare i bilaga 1.

Statistik över mängdbrotts hanteringen har hämtats från Rikspolisstyrelsen och riksåklagarens kansli. Statistiken avser både genomförandet av verksamheten och dess resultat. Riksrevisionen har valt att använda tillgänglig statistik från Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten. Det innebär att måtten som används är anpassade till två olika typer av verksamhet och därför inte möjliggör jämförelser mellan polis och åklagare. De kan heller inte användas för att mäta totala handläggningstider från polisanmälan till åklagares lagföringsbeslut, vare sig för enskilda ärenden eller totalt. Granskningen har inte haft som syfte att dra slutsatser om kausala samband utifrån den inhämtade statistiken.

En enkät har besvarats av samtliga polismyndigheter och en annan enkät av samtliga allmänna åklagarkamrar. För polismyndigheterna i Stockholms, Skåne och Västra Götalands län har enkäten besvarats av ledningen för respektive polismästardistrikt och polisområde i stället för myndighetsledningen. Enkäterna har avsett vilka förutsättningar som gäller för verksamheten, verksamhetens organisation, ledningens bedömning av samverkan mellan polis och åklagare samt andra framgångsfaktorer.

Det statistiska materialet och enkäterna utgör totalundersökningar. Med totalundersökningarna som grund har vi gått vidare och granskat mängdbrottsverksamheten hos polis och åklagare i två områden. Det har skett vid Polismyndigheten i Örebro län och åklagarkammaren i Örebro samt vid Norrorts polismästardistrikt i Stockholms län och åklagarkammaren i Norrort.

Dessa fördjupade granskningar har föregåtts av ett strategiskt urval. Utgångspunkten har varit att granska både ett storstadsområde och ett län utanför storstadsområdena. Då mängdbrottsutredningar till största delen hanteras av polisen valdes, med ledning av tidigare års verksamhetsresultat, de två polisorganisationerna ut. För att kunna studera samverkan mellan polis och åklagare valdes de åklagarkamrar ut som arbetar med de valda polisorganisationerna.

Under granskningen i Norrort och Örebro har vi intervjuat ledningen för respektive organisation och operativt verkamma förundersökningsledare, utredare och åklagare. Vid dessa fallstudier har vi granskat hur ärenden hanteras logistiskt, ledningen av förundersökningar, polisens

utredningspersonal samt kvalitetssäkringen av färdiga brottsutredningar. Vi har också tagit del av gällande styrdokument och ett mindre urval mängdbrottsärenden.

Efter fallstudierna har vi intervjuat företrädare för riksåklagarens kansli, Rikspolisstyrelsen och Justitiedepartementet.

Vi har därutöver gått igenom relevanta propositioner, utskottsbetänkanden, utredningsbetänkanden, myndighetsrapporter samt styrdokument från regeringen och myndigheter m.m.

1.6 Rapportens disposition

Kapitel 2 beskriver kortfattat vad mängdbrott är och hur det går till att utreda dem. Kapitel 3 presenterar resultaten av myndigheternas hantering av mängdbrott. Kapitel 4 behandlar styrning och ledning. Kapitel 5 handlar om de orsaker vi iakttagit till de svaga resultaten. Kapitel 6 innehåller slutsatser och rekommendationer.

Bilaga 1 förklarar vissa begrepp och definitioner. Bilaga 2 redogör för tillvägagångssättet för att uppskatta kostnaderna för mängdbrottshanteringen inom polisen. I bilaga 3 finns tabeller över samtliga statistiska uppgifter från Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten som åberopas i granskningsrapporten.

2 Mängdbrotten och hur de hanteras

2.1 Vad är mängdbrott?

Med begreppet mängdbrott menas vanligen brott av enkel beskaffenhet. Sådana brott begås i stor omfattning och drabbar många människor. Vanliga mängdbrott är tillgreppsbrott, skadegörelse och misshandel som inte är grov. Också trafikbrott, rattfylleri och ringa narkotikabrott räknas till mängdbrotten. Mängdbrott har genom åren definierats på olika sätt av polis och åklagare. När regeringen i maj 2009 uppdrog åt Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket att gemensamt vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv hantering av mängdbrotten och samverkan mellan myndigheterna, definierades mängdbrott som brott där förundersökningen enligt gällande reglering leds av en polismyndighet.⁴

Enligt Rikspolisstyrelsen utgör antalet anmälda mängdbrottsärenden nästan 1,1 miljon år 2009, vilket utgör 88 procent av samtliga anmälda ärenden. Denna andel motsvarar ungefär den uppskattning som gjorts av Polismyndigheten i Stockholms län.⁵ I flertalet av mängdbrottsärendena saknas dock uppgifter som kan leda fram till en misstänkt gärningsman, eller så utgör den anmälda händelsen inte något brott. Av den anledningen läggs en stor andel mängdbrottsärenden ned direkt i samband med att den upprättade polisanmälan granskas. Det återstår då alltså en väsentligt lägre andel mängdbrottsärenden där det finns identifierade misstänkta eller andra spaningsuppslag att gå vidare med.

Olika kategorier av mängdbrott

Bland mängdbrotten finns olika kategorier av brott med skilda förutsättningar för utredning och uppkläring. Rikspolisstyrelsen har delat in dem i sex kategorier av ärenden. Ett ärende kan bestå av flera anmälda brott, men också flera misstänkta personer.

⁴ Regeringsbeslut 2009-05-07, Ju2009/3950/Å.

⁵ Polismyndigheten i Stockholms län har uppskattat andelen mängdbrott till 91 procent inom sitt eget polisdistrikt under 2009 (rapport 2010-01-11, dnr AA 400-46363-2009, "Översyn av polismyndighetens utredningsverksamhet", s. 22).

Tabell 1: Antal inkomna mängdbrottsärenden till polisen 2007–2009

Antal inkomna mängdbrottsärenden	2007	2008	2009
Kategori 1 – Trafik, ringa narkotika, brott mot knivlag, snatteri	161 827	170 429	173 199
Kategori 2 – Misshandel, våld mot tjänsteman	60 917	62 253	62 351
Kategori 3 – Tillgreppsbrott exkl. i butik	491 142	467 546	453 618
Kategori 4 – Bedrägeri, förfalskning, bidragsbrottslagen	64 050	94 245	106 022
Kategori 5 – Skadegörelse m.m.	160 160	175 934	178 169
Kategori 6 – Övrigt	90 135	98 361	103 579
Mängdbrott totalt	1 028 231	1 068 768	1 076 935

Källa: Rikspolisstyrelsen.

De olika kategorierna av mängdbrott skiljer sig åt, bland annat vad gäller volym och vilka utredningsåtgärder som vanligen krävs för att utreda dem. Brott i kategori 1 kräver inte mycket utredningsåtgärder utan är i princip färdigutredda efter avrapportering, undantaget ringa narkotikabrott som också kräver att analys av prov inhämtas. Bedrägeribrotten (kategori 4) kräver ofta mer omfattande utredningsåtgärder, och tillgreppsbrotten i kategori 3 går relativt sällan att klara upp då de av flera skäl är svårutredda.

2.2 Polisens utredningskoncept

Polisens nationella utredningskoncept (PNU) har tagits fram av Rikspolisstyrelsen. PNU är ett verktyg för hur mängdbrotten ska hanteras hos polisen. Samtliga polismyndigheter i Sverige har beslutat att de ska arbeta i enlighet med konceptet. Det innebär i korthet:

- Tidiga utredningsåtgärder ska genomföras. Personal i yttre tjänst ska arbeta då flest brott begås och inleda utredningen direkt på brottsplatsen om det går, till exempel förhöra vittnen och målsägande samt säkra bevis.
- Kompetenta förundersökningsledare ska finnas tillgängliga på brottsfrekventa tider och ansvara för att rätt åtgärder vidtas.
- Fler undersökningar av brottsplatser ska göras. Förutom kriminaltekniker som har hand om grova brott ska polismyndigheterna ha lokala brottsplatsundersökare som säkrar spår vid mängdbrott, till exempel inbrott. Poliser i yttre tjänst ska också kunna säkra spår.
- Brottsutredningar ska samordnas. Brott med samma misstänkta gärningsman ska utredas av samma utredare.

2.3 Processen för att hantera mängdbrotten

2.3.1 Ett ärende inleds

Ett mängdbrottsärende kan inledas på flera olika sätt. Antingen sker det genom ett polisingripande eller att en anmälan görs, till exempel på telefon eller via Internet till Polisens kontaktcenter (PKC) eller direkt på en polisstation.

Efter ett ingripande från polis i yttre tjänst sker en avrapportering. Ofta måste två olika IT-stöd användas för avrapporteringen då anmälan först upprättas elektroniskt i systemet för anmälningsupptagning (RAR) och sedan dokumenteras förhör m.m. i systemstödet för brottsutredning (Dur-Två). Det är också vanligt att en muntlig överlämning görs av ärendet till ett befäl som är förundersökningsledare.

Nästa steg i processen, oavsett på vilket sätt som anmälan har inkommit eller upprättats, är att anmälan granskas och beslut fattas om förundersökning ska inledas eller inte. Om det finns skäl ska beslut fattas att inte inleda förundersökning (direkt nedläggning av ärendet). Ibland krävs vissa utredningsåtgärder för att kunna besluta om förundersökning; sådana åtgärder vidtas då i samband med granskningen. I detta skede sker samordning med andra ärenden där den misstänkta är aktuell. Vid vissa polismyndigheter har en organisation utvecklats för att i stor utsträckning slutföra utredningen av enklare ärenden i samband med granskning och samordning.

2.3.2 Förenklade utredningsförfaranden

Vid flera typer av mängdbrott är det möjligt att tillämpa förenklade utredningsförfaranden, men de tillämpas i huvudsak i de mängdbrottsärenden som ingår i mängdbrottskategori 1 (se ovan). Rättegångsbalken erbjuder två möjligheter till förenklade utredningsförfaranden, *förundersökningsanteckningar*⁶ och *förenklad utredning*⁷. Förenklad utredning innebär kortfattat att ärendet utreds och slutredovisas till åklagare direkt utan att en förundersökning har genomförts. Förundersökningsanteckningar är ett förenklat sätt att redovisa en förundersökning, utan att ett fullständigt förundersökningsprotokoll tas fram.

⁶ Enligt 23 kap. 21 § tredje stycket rättegångsbalken.

⁷ Enligt 23 kap. 22 § rättegångsbalken.

En praktisk skillnad mellan de båda förenklade förfarandena är att förundersökningsanteckningar kan användas i flera typer av ärenden än förenklad utredning, även när tvångsmedel behöver användas inom ramen för en förundersökning. Det gäller till exempel vid misstanke om ringa narkotikabrott då kroppsbesiktning genomförs vid provtagningen. Vid förenklad utredning är beslag det enda tvångsmedel som kan användas, vilket gör att det kan användas vid brott mot knivlagen. En annan praktisk skillnad är att vid förenklad utredning behöver polisen inte slutdelge utredningen till den misstänkta. Konsekvensen blir att förenklad utredning vanligen slutförs fortare.

2.3.3 Förundersökning

En förundersökning i ett mängdbrottsärende leds av en polismyndighet, och där finns särskilt utpekade polisiära förundersökningsledare. Dessa tjänstgör inom alla delar av brottsutredningsverksamheten, det vill säga från ledning av förstahandsåtgärder via granskning och samordning av anmälningar till det arbete som genomförs på utredningsenheterna. Det finns alltid minst en förundersökningsledare tillgänglig. På vissa polismyndigheter är det vakthavande befäl eller stationsbefäl som fullgör uppgiften som förundersökningsledare på kvällar, nätter och helger. På alla polismyndigheter finns särskilda kvalificerade förundersökningsledare tillgängliga under dagtid och på vissa polismyndigheter även på kvällar, nätter och helger. Förundersökningsledare finns också vid Polisens kontaktcenter (PKC).

Polisen har vissa möjligheter att rensa bort ärenden som antingen kan klaras upp snabbt eller ska läggas ned direkt för att de saknar förutsättningar att klaras upp. En förundersökning som inte slutförs i nära anslutning till anmälan förs vanligen vidare till en utredningsenhet där utredningen antingen redovisas till åklagare eller läggs ned.

Även om det är polismyndigheten som är förundersökningsledare i mängdbrottsärenden förekommer det att åklagare i vissa fall måste överta förundersökningsledarskapet. Endast åklagare kan fatta beslut om personella tvångsmedel eller om förundersökningsbegränsning.

2.3.4 Lagföring

I och med att polisen är förundersökningsledare vid utredning av mängdbrott redovisas färdiga utredningar till åklagaren, och åklagarens huvuduppgift är att besluta om lagföring och föra talan i domstol.

På många åklagarkamrar sker arbetet i särskilda mängdbrottsteam, där alla polisleda förundersökningar hanteras. Dessa team kan ledas av en åklagare som är så kallad mängdbrottsspecialist, och bemannas ofta med åklagare som är under utbildning eller nyligen har utnämnts till kammaråklagare. De åklagare som arbetar i mängdbrottsteam brukar också hantera andra utredningar än mängdbrott. På vissa åklagarkamrar arbetar en eller ett par åklagare enbart med att åtalspröva mängdbrottsärenden.

3 Verksamhetens resultat

Utgångspunkter

Om ett brott går att utreda, är huvudregeln att det ska utredas och kunna leda till lagföring. En förundersökning ska inledas snabbt och den ska bedrivas skyndsamt.⁸

Målet för den brottsutredande verksamheten är att lagföring och upplärning ska öka över tid.⁹ När det gäller handläggningstiderna finns ett generellt gällande lagkrav på skyndsamhet.¹⁰

Verksamheten i rättsväsendets myndigheter ska präglas av en rättssäker hantering. Förvaltningsmyndigheter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen. Detta innebär att lika fall ska behandlas lika, och det betyder också att förutsättningar för detta ska finnas i *hela* verksamheten.¹¹

3.1 JO-kritik mot brottsutredningar

Att hantera mängdbrott är en kärnuppgift för polis och åklagare. Mängdbrotten står för en stor andel av myndigheternas ärendehantering, och det är därför viktigt att den fungerar effektivt.

Justitieombudsmannen (JO) har de senaste åren inspekterat polisens och åklagarnas hantering av brottsutredningar och har vid ett flertal tillfällen konstaterat att handläggningstiderna är oacceptabelt långa. JO har uttalat att den brottsutredande verksamheten uppvisar allvarliga brister och att handläggningstiderna i åtskilliga fall inte lever upp till de krav på skyndsamhet som gäller. JO har funnit åtskilliga fall där det gått lång tid utan att några aktiva utredningsåtgärder vidtagits i mängdbrottsärenden. Ibland har detta lett till att brotten preskriberats.¹² När det gäller hanteringen av bedrägerier, som är den brottskategori inom mängdbrotten som ökat mest i antal, har JO nyligen uttalat allvarlig kritik för att det går för långsamt vid en bedrägerirotel trots att ärendena inte föreföll vara särskilt komplicerade.

⁸ 23 kap. 1, 4 och 4 a §§ rättegångsbalken.

⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen.

¹⁰ 23 kap. 4 § rättegångsbalken (1942:740).

¹¹ 1 kap. 9 § regeringsformen.

¹² JO beslut 2008-06-23, dnr 2672-2008.

Detta förklaras bland annat av att bidragsbrott till skillnad från andra bedrägerier har prioriterats av riksdagen och regeringen och tränger undan andra bedrägeriärenden. JO framhåller också att bedrägeriutredningar trots allt omfattas av det allmänna skyndsamhetskravet i rättegångsbalken, även om bedrägerier riktade mot enskilda intressen inte har prioriterats särskilt av regeringen.¹³

3.2 Mängdbrottshanteringen stor i omfattning

Det är av flera skäl svårt att bedöma kostnaderna för polisens och Åklagarmyndighetens mängdbrottshantering. Vid redovisning av resursanvändningen inom myndigheterna separeras inte kostnaderna för hanteringen av mängdbrott. En stor andel av polispersonalen använder endast en del av sin arbetstid till mängdbrott. Det gäller till exempel personal inom ingripandeverksamheten. Polisens tidredovisning saknar den exakthet som skulle möjliggöra en korrekt beräkning av kostnaderna för mängdbrottshantering, skilt från annan verksamhet. Kostnaderna varierar också kraftigt mellan olika typer av mängdbrott. Bedrägerier tar mer tid att utreda, medan snatterier och trafikbrott är nästan färdigutredda när anmälan är upprättad. Även detta påverkar förutsättningarna för att beräkna de totala kostnaderna för mängdbrottshanteringen.¹⁴

Riksrevisionen har, grundat på den redovisning som finns och med beaktande av de uppenbara svagheter den har, gjort en försiktig uppskattning av kostnaderna (se bilaga 2). Den visar att den samlade kostnaden för polisens mängdbrottshantering utgjorde omkring 3,3 miljarder kronor av en total kostnad på 18,8 miljarder kronor 2009. Kostnaden för att hantera mängdbrott uppgår därmed till en tredjedel av kostnaden för polisens verksamhetsgren utredning och lagföring som var 10,1 miljarder kronor 2009. Det är alltså en inte oväsentlig del av polisens resurser som åtgår till att hantera mängdbrotten. Trots denna relativt omfattande resursinsats är resultaten svaga och varierande när det gäller handläggningstider och upplärning.¹⁵

¹³ JO beslut 2010-02-16, dnr 2576-2009.

¹⁴ Skillnaderna finns även för åklagares arbete med olika typer av mängdbrott. De är dock mindre än för polisen.

¹⁵ Åklagarmyndighetens kostnader för att hantera mängdbrottsärenden fram till beslut i lagföringsfrågan är väsentligt lägre, och uppskattas enligt myndighetens årsredovisning till ca 60 miljoner kronor.

3.3 Många ärenden kan läggas ned direkt

En stor andel av de anmälda mängdbrotten är inte möjliga att utreda och ärendena läggs därför ned direkt av den förundersökningsledare som granskar anmälan.¹⁶ Det tar inte mycket tid i varje ärende men då antalet anmälda mängdbrott överstiger en miljon varje år blir den samlade tiden för anmälningsupptagning, registrering och granskning mycket stor. Vid en andel direkt nedlagda ärenden på 50 procent och en genomsnittlig resursanvändning på totalt 60 minuter för varje ärende uppskattar vi att cirka 320 årsarbetskrafter inom polisen åtgår till att hantera enbart ärenden som inte ska utredas.¹⁷

En hög andel direkt nedlagda ärenden som inte kan utredas är i sig inte ett tecken på att polisen arbetar ineffektivt. Tvärtom är det mycket effektivt att dessa läggs ned så tidigt som möjligt för att minimera den resursanvändning som de annars genererar. Det är därför viktigt att polisen har förmågan att snabbt göra en korrekt bedömning av ärendets utredningsbarhet.

Den generellt höga andelen direkt nedlagda ärenden är samtidigt en indikation på att mycket av det som i dag anmäls till polisen inte kan, ska eller bör utredas, det gäller till exempel borttappade saker (förlorat gods) och andra försäkringsärenden. Det omfattar uppskattningsvis mellan 10 och 15 procent av alla anmälningar.¹⁸ Polisen måste ta emot alla anmälningar om brott, även sådana anmälningar som inte utgör brott och som till exempel ska hanteras som försäkringsärenden. Detta leder till att polisen måste hantera ärenden administrativt som saknar förutsättningar att leda till lagföring. Denna hantering hindrar att resurser kan användas för att snabbare utreda de ärenden som har förutsättningar att utredas.

3.4 Andelen ärenden redovisade till åklagare varierar

Vår granskning bekräftar att det finns en bred enighet hela vägen från regeringen, via Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndighetens ledning till polismyndigheter och åklagarkamrar att mängdbrottshanteringen totalt sett avkastar för låga resultat när det gäller andelen ärenden som leder till lagföring och att det i genomsnitt tar för lång tid att utreda

¹⁶ Vid Riksrevisionens fallstudier framkom uppgiften att direkt nedlagda ärenden varierar mellan polismyndigheter från 40 till 60 procent av inkomna anmälningar. Jfr också PM 2005-12-08 av professor Leif GW Persson, Rikspolisstyrelsen.

¹⁷ Rikspolisstyrelsen har uppgett att 60 minuter per ärende är ett rimligt antagande.

¹⁸ Uppskattning som bygger på uppgift från Polismyndigheten i Örebro län: 2009 inkom där 41 000 anmälningar varav 5 200 var förlustanmälningar.

dessa ärenden.¹⁹ De stora variationerna mellan polismyndigheter och i vissa fall åklagarkamrar indikerar att det kan finnas en potential för resultatförbättringar på många håll i landet.

Mängdbrottsärenden utgör inte någon homogen massa av ärenden. Det finns flera kategorier av mängdbrott med varierande skillnader i förutsättningar att kunna klaras upp. Å ena sidan finns det mängdbrott som i princip är klara att redovisas direkt till åklagare (snatteri, ringa narkotikabrott, trafikbrott, etc.). I dessa fall är det möjligt att handlägga ärendena skyndsamt. Å andra sidan finns det mängdbrott som har motsatta förutsättningar, eftersom någon sällan har bevittnat händelsen och det oftast saknas säkrade spår, till exempel vid tillgreppsbrott som inte sker i butik. Det finns också mängdbrott med medelgoda förutsättningar för skyndsamhet och lagföring, till exempel misshandel. Dessa olikheter i förutsättningar återspeglas också i resultatet, som visas i tabellen nedan.²⁰ Ärenden redovisade till åklagare är inte ett oproblemiskt resultatmått då många ärenden över huvud taget inte är möjliga för polisen att utreda; vissa anmälningar rör till exempel inte brott.²¹

Tabell 2: Andel redovisade mängdbrottsärenden till åklagare

Antal redovisade ärenden till åklagaren av inkomna ärenden	2007	2008	2009
Kategori 1 – Trafik, ringa narkotika, brott mot knivlag, snatteri	64%	64%	63%
Kategori 2 – Misshandel, våld mot tjänsteman	23%	24%	24%
Kategori 3 – Tillgreppsbrott exkl. i butik	3%	3%	3%
Kategori 4 – Bedrägeri, förfalskning, bidragsbrottslagen	15%	13%	15%
Kategori 5 – Skadegörelse m.m.	4%	5%	4%
Kategori 6 – Övrigt	18%	18%	18%
Mängdbrott totalt	16%	16%	17%

Källa: Rikspolisstyrelsen.

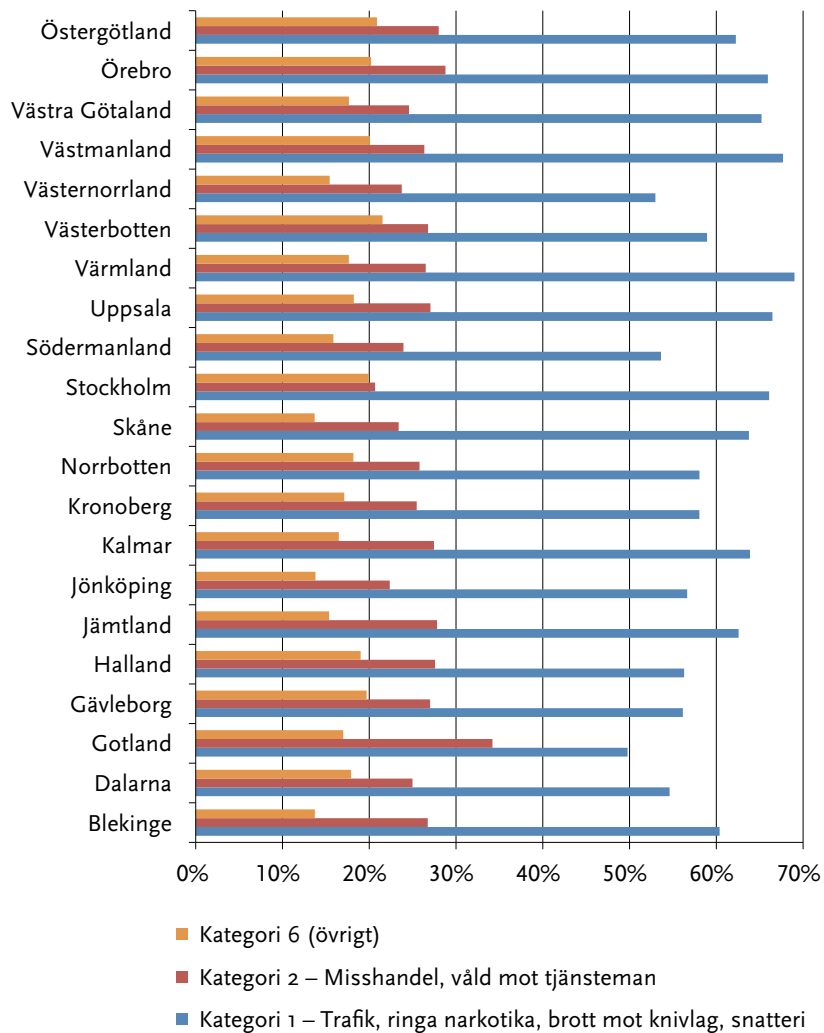
Andelen mängdbrottsärenden redovisade till åklagare varierar också mellan landets polismyndigheter och mellan ärendekategorier. Detta visas i de två figurerna nedan.

¹⁹ Riksrevisionens fallstudier samt enkäter januari 2010 till den lokala polisorganisationen och åklagarkamrarna.

²⁰ Med redovisat ärende till åklagare avses ärenden som redovisas till åklagare med förundersökningsprotokoll, förundersökningsanteckningar, förenklad redovisning eller som rapport. Andelen redovisade ärenden till åklagare är förhållandet mellan de ärenden som redovisades ett år, oavsett när de inkom, och de ärenden som inkom samma år.

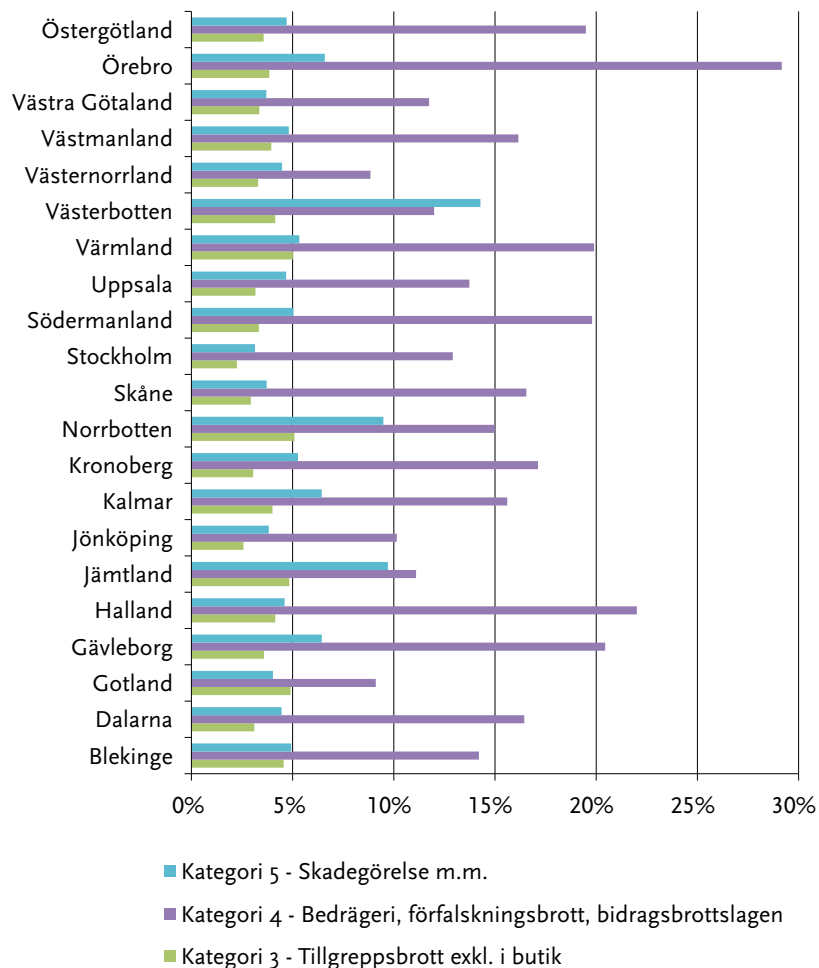
²¹ För en mer utvecklad diskussion om detta, se PM 2005-12-08 av professor Leif CW Persson, Rikspolisstyrelsen.

Figur 1: Andel mängdbrottsärenden redovisade till åklagare 2009, fördelat på polismyndigheter och mängdbrottskategorier

Källa: Rikspolisstyrelsen.

Figur 2: Andel mängdbrottsärenden redovisade till åklagare 2009, fördelat på polismyndigheter och mängdbrottskategorier

Källa: Rikspolisstyrelsen.

Medborgare som anmäler en viss typ av brottslighet kan alltså ha olika möjligheter att få ett anmält brott uppkälat beroende på var i landet som brottet utreds. Statistiken säger dock ingenting om orsakerna bakom variationerna mellan polismyndigheterna. Det förefaller emellertid osannolikt att lokala förutsättningar har så stor betydelse vid de brott som kräver minst utredningsåtgärder, det vill säga kategori 1. För den kategorin är variationen omkring 20 procentenheter mellan högsta och lägsta resultat. Även för andra kategorier av brott är det mindre sannolikt att variationerna beror på lokala förutsättningar. Mer sannolikt beror skillnaderna i resultat på olikheter i arbetssätt mellan polismyndigheter, vilket också stöds av resultaten från de enkäter och fallstudier som genomförts inom ramen för granskningen (se

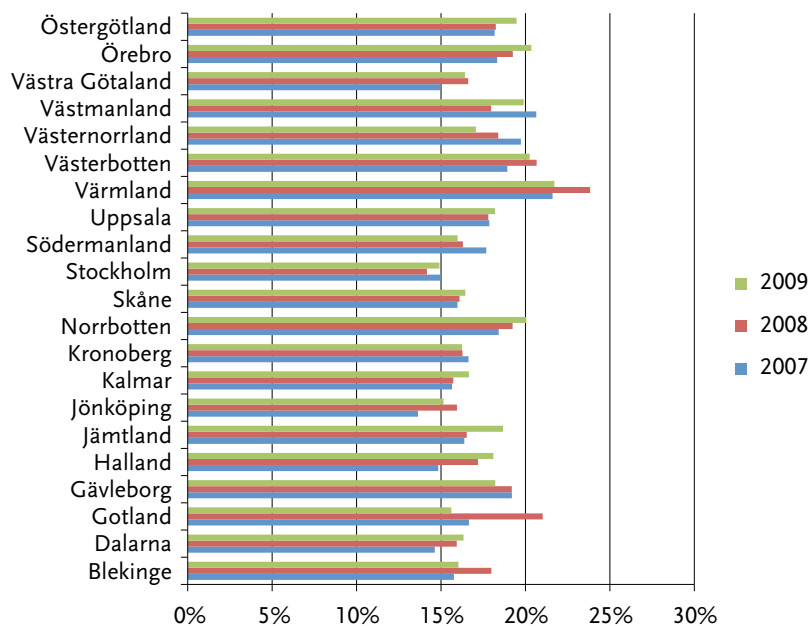
vidare kapitel 5). Vid en av fallstudierna framhöll myndighetens ledning att den har en betydande förbättringspotential, trots att myndigheten uppvisar bland de bästa resultaten.

I en mening når både polis och åklagare upp till regeringens mål att fler brott ska klaras upp: antalet av polisen redovisade ärenden till åklagare ökade med 2 procent mellan 2008 och 2009, medan andelen ökade endast marginellt från 16,5 procent till 16,7 procent.²² För Åklagarmyndigheten gäller på samma sätt att antalet lagförda brottsmisstankar ökade med 11 procent från 2008 till 2009, medan andelen lagföringsbeslut varit tämligen oförändrad (för 2008 var den 88 procent och 89 procent för 2009).²³

Både polis och åklagare klarar alltså upp ett större *antal* ärenden, utan att *andelen* ärenden som klaras upp ökar. Anledningen är att antalet anmälda ärenden ökar samtidigt som båda myndigheterna hanterar fler ärenden.

Bryter man ned andelen redovisade mängdbrottsärenden på enskilda polismyndigheter framgår tydligt variationer mellan polismyndigheter och mellan år. Vissa polismyndigheter har över tid lägre resultatnivåer än andra polismyndigheter.

Figur 3: Andel mängdbrottsärenden redovisade till åklagare, per polismyndighet 2007–2009

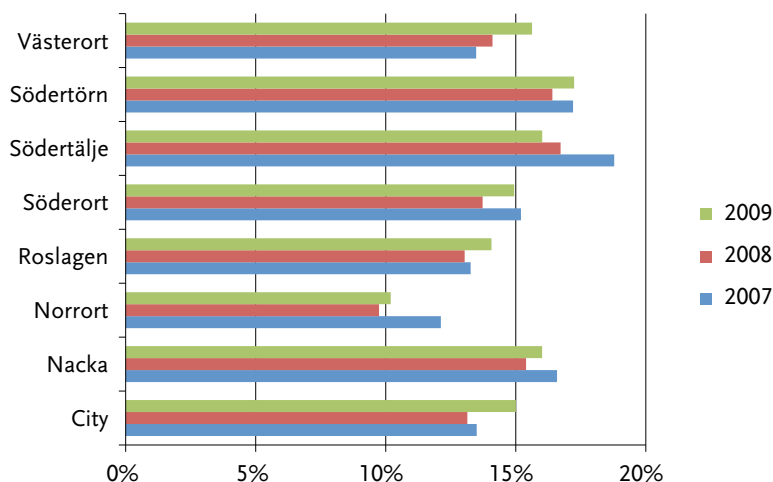
Källa: Rikspolisstyrelsen.

²² Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen samt verksamhetsstatistik över mängdbrott från Rikspolisstyrelsen.

²³ Årsredovisning för Åklagarmyndigheten 2009, s. 30.

Variationerna är tydliga också mellan polismästardistrikt och polisområden i de stora polismyndigheterna, även om den statistiken har vissa brister som försvårar jämförelser.²⁴ Hur det ser ut för Polismyndigheten i Stockholms län framgår av figuren nedan.

Figur 4: Andel mängdbrottsärenden redovisade till åklagare per polismästardistrikt i Polismyndigheten i Stockholms län åren 2007–2009

Källa: Rikspolisstyrelsen.

Särskilt intressanta är de variationer som finns mellan jämförbara polismyndigheter eller polisområden och polismästardistrikt. Vi utgår från att ett enskilt mängdbrottsärende har likartade förutsättningar att utredas oavsett var i landet utredningen genomförs. Det innebär att det bör finnas en potential för resultatförbättringar i de myndigheter, områden och distrikt som inte presterar i nivå med de bästa resultaten. Detta styrks också av vad polismyndigheterna själva uttalat i denna granskning.²⁵

3.5 Långa handläggningstider inom polisen

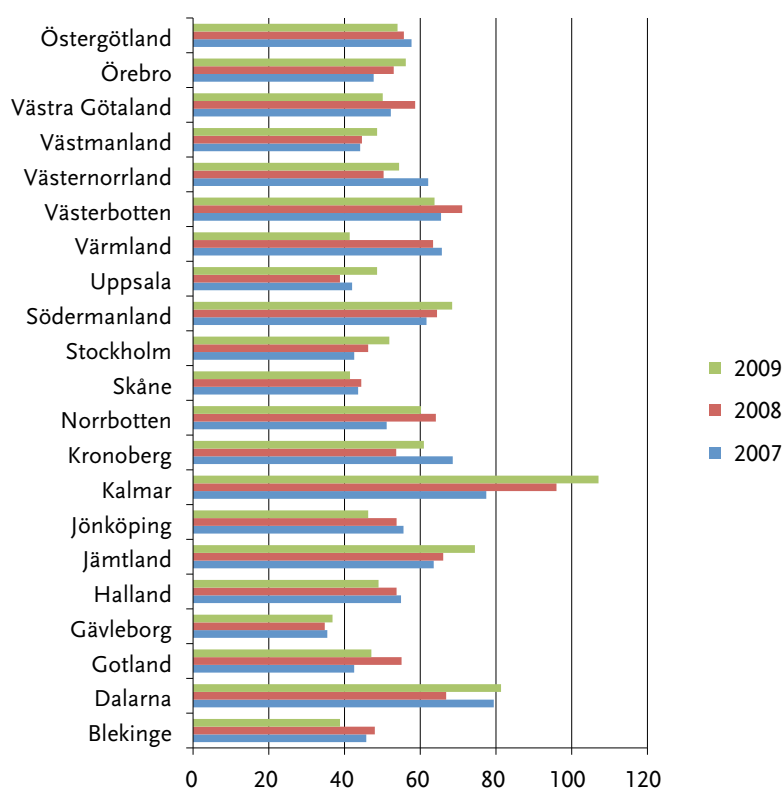
När det gäller handläggningstiderna och hur de varierar mellan år är det tydligast att titta på en mängdbrottskategori i taget. Följande figur visar variationen mellan polismyndigheterna åren 2007–2009 för mängdbrottskategori 1 (trafikbrott, ringa narkotikabrott, brott mot knivlagen,

²⁴ Ett exempel på en sådan brist är att statistiken inte tar hänsyn till att vissa brottstyper hanteras i särskild ordning inom de större myndigheterna, t.ex. bedrägerier i Polismyndigheten i Stockholms län. Likaså förekommer att enskilda resultat påverkas av diarieföringsrutiner inom en polismyndighet – t.ex. diarieförs arkiverade nedlagda ärenden för polisområde Malmö på länspolismästarens stab. Detta snedvrider resultatet för polisområde Malmö i Rikspolisstyrelsens statistik.

²⁵ Riksrevisionens enkät till den lokala polisorganisationen januari 2010.

snatteri, m.m.), det vill säga brott som vanligen inte kräver så mycket utredningsåtgärder för att klaras upp. Av figuren kan utläsas att resultatet varierar från i genomsnitt knappt 40 dagar till drygt 100 dagar för att slutföra ett ärende. De flesta polismyndigheter har resultat som inte förbättrats över tiden. Den genomsnittliga handläggningstiden påverkas dock om en polismyndighet under året arbetat bort balanser av ärenden som legat länge på myndigheten.

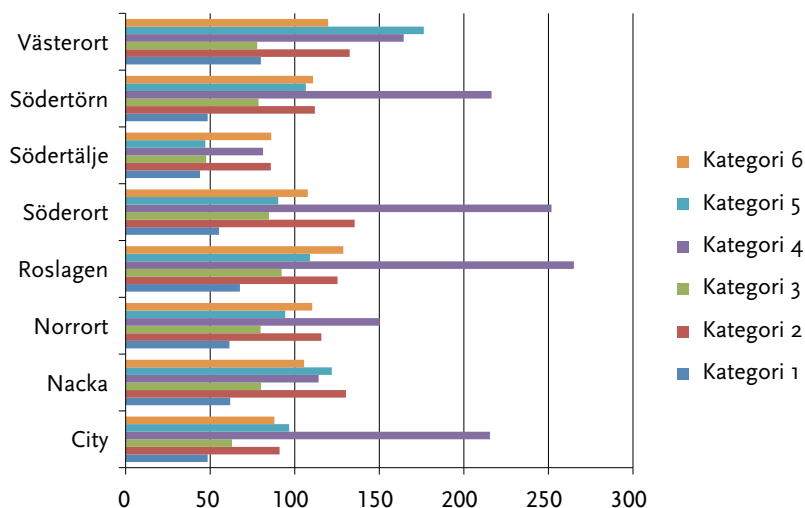
Figur 5: Medelgenomströmningstid för avslutade mängdbrottsärenden i kategori 1 (trafikbrott, ringa narkotikabrott, brott mot knivlagen och snatteri) per polismyndighet, antal dagar

Källa: Rikspolisstyrelsen.

Ett likartat mönster syns om jämförelsen i stället görs mellan polismästardistriktet i Polismyndigheten i Stockholms län 2009, som framgår av figuren nedan. Skillnaderna mellan olika typer av mängdbrott är också tydliga. Det är dock även här viktigt att notera att variationer i resultat inom en polismyndighet kan bero på att utredningen av vissa brott har koncentrerats till färre enheter. Så är till exempel fallet när det gäller bedrägerier (mängdbrottskategori 4), som hanteras koncentrerat till tre bedrägerirotlar i polismästardistriktet City, Södertörn och Norrort.

Figur 6: Medelgenomströmningstid för avslutade mängdbrottsärenden där förundersökning har inletts, Polismyndigheten i Stockholms län 2009, antal dagar

Källa: Rikspolisstyrelsen.

3.6 Handläggningstiderna hos åklagare har kortats

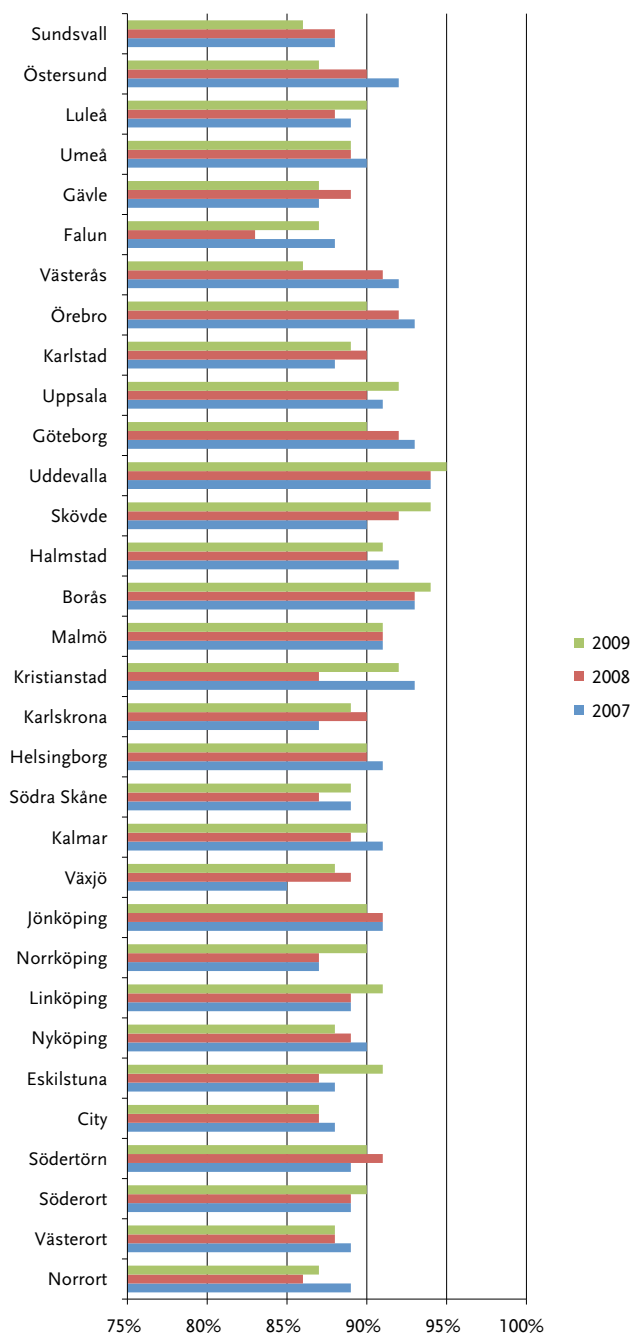
Även resultaten för landets åklagarkamrar varierar. De två centrala resultatmåttin inom Åklagarmyndigheten är lagföringsandel och genomströmningstid. Resultatmättet lagföringsandel är dock främst beroende av kvaliteten på den förundersökning som polisen redovisat till åklagaren och i mindre utsträckning på det arbete som åklagare lägger ned på ärendet. Skälet till detta är att tyngdpunkten i mängdbrottshanteringen ligger på polismyndigheten, som både utreder brottet och leder förundersökningen. I den mån lagföringsandelen säger något om åklagarverksamheten rör det snarare vilka rättsliga bedömningar åklagaren gör i enskilda ärenden, vilket inte är föremål för Riksrevisionens granskning. Vi redovisar båda resultatmåttin i stycket nedan.

Åklagarmyndigheten använder två olika mått för att mäta lagföringsandelen, Lagföring 2 respektive Lagföring 3.²⁶ Då skillnaderna mellan måttin är små väljer vi att endast redovisa Lagföring 2 (se figuren nedan). Båda måttin visar dock på variationer mellan åklagarkamrar såväl enskilda år som över tiden. Genomsnittet för samtliga åklagarkamrar ligger dock relativt oförändrat på 91–92 procent för Lagföring 3 och 89–90 procent för Lagföring 2 under perioden 2007–2009.

²⁶ Lagföring 2 är andelen lagföringsbeslut av samtliga beslut i åtalsfrågan. Lagföring 3 är andelen lagföringsbeslut i förhållande till summan av lagföringsbeslut och samtliga avskrivningar med motivering att det inte går att bevisa att den misstänkte gjort sig skyldig till brott.

Statistiken säger inget om orsakerna bakom variationerna, men Åklagarmyndigheten har själv undersökt om det finns samband mellan dessa variationer och vilka resurser som kamrarna förfogar över. Något samband har dock inte kunnat identifieras.

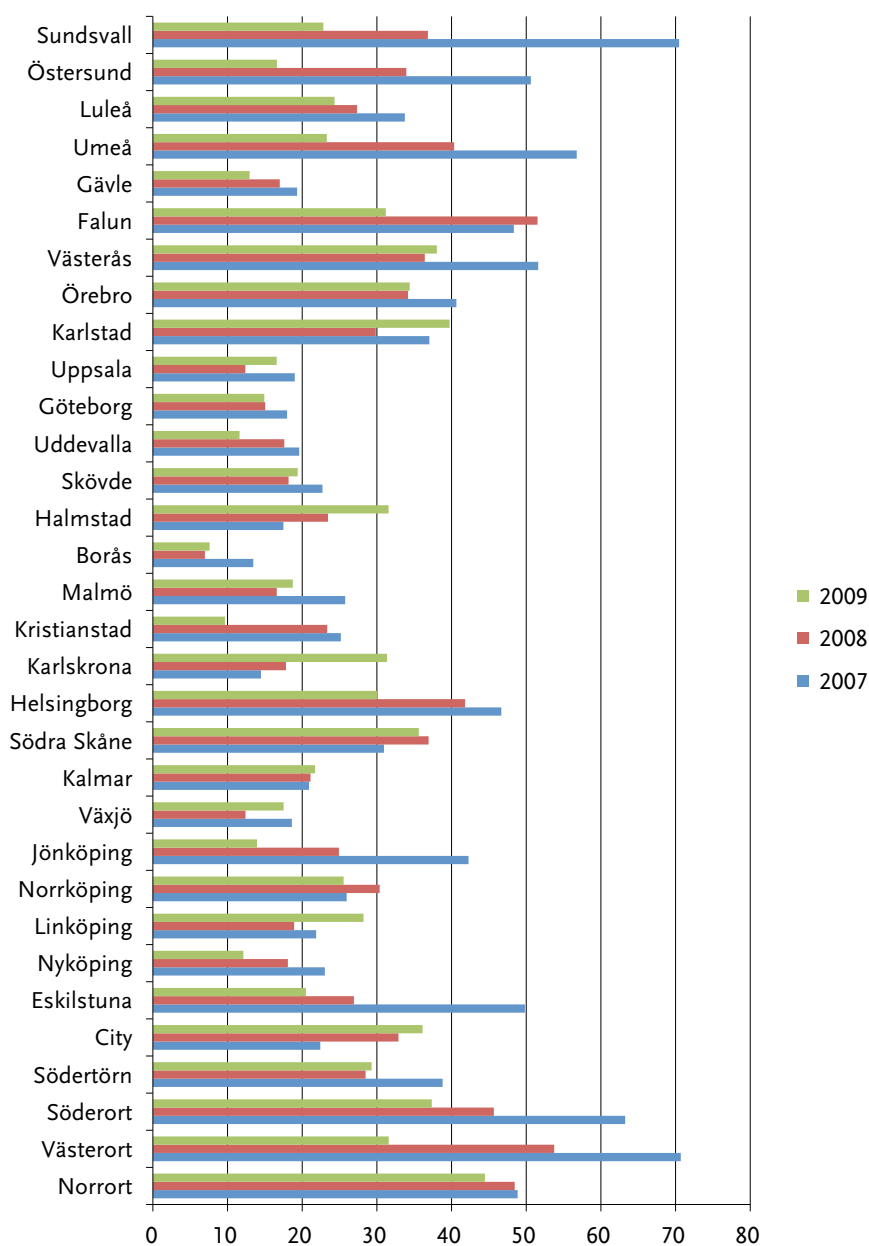
Figur 7: Lagföring 2 (andelen lagföringsbeslut av samtliga beslut i åtalsfrågan) vid de allmänna åklagarkamrarna för mängdbrott

Källa: Åklagarmyndigheten.

Genomströmningstiderna på åklagarkamrarna varierar mer än lagföringsprocenten. Figuren nedan visar tydligt på dessa variationer mellan åklagarkamrar och över tid. Skillnaderna är stora för samtliga år, men det är tydligt att skillnaderna minskat under tidsperioden 2007–2009. Samtidigt har den genomsnittliga genomströmningstiden sjunkit från 36 dagar 2007 till 27 dagar 2009. Av 32 kamrar har 25 förkortat sin genomströmningstid under tiden 2007–2009.

Figur 8: Genomströmningstid, allmänna åklagarkamrar, dagar från färdigt förundersökningsprotokoll till beslut för mängdbrott

Källa: Åklagarmyndigheten.

Vid intervjuer på Åklagarmyndigheten har framkommit att myndigheten arbetar aktivt med styrning och uppföljning av verksamheten. Detta sker genom att kammarchefernas prestationer följs upp löpande. Resultaten indikerar också att dessa åtgärder fått effekt.

3.7 Sammanfattande iakttagelser

Riksrevisionens granskning visar:

- Mängdbrottsärenden utgör 88 procent av den totala ärendemängden. Kostnaderna för mängdbrottshandlingen är svåra att bedöma men uppskattas till minst 3,3 miljarder kronor per år, vilket är en tredjedel av kostnaden för all utredning och lagföring inom polisen.
- Fungerande rutiner för hantering av ärenden som ska läggas ned direkt kan bidra till en effektivare hantering av mängdbrott.
- Regionala variationer i resultat, framför allt inom polisen, tyder på att det finns goda förutsättningar för kortare handläggningstider och högre upplärning. Resultatet för riket som helhet har inte förbättrats mer än marginellt över tiden.
- Polisens resultat varierar mer relativt Åklagarmyndighetens, som visar på minskade genomströmningstider och något mindre variationer över landet.

4 Styrningen av mängdbrottshanteringen

Utgångspunkter

I statens verksamhet ska hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas.²⁷ Målen för en verksamhet måste vara välformulerade, mätbara och uppföljningsbara för att resultatstyrningen ska bli meningsfull och för att målen ska kunna relateras till kostnaderna. Det är också av värde om målen uttrycks så att de kan bilda utgångspunkt för politiska prioriteringar och diskussioner.²⁸

Rikspolisstyrelsen har ett ansvar att utöva tillsyn över verksamheten vid polismyndigheterna och att verka för planmässighet, samordning och rationalisering.²⁹ Rikspolisstyrelsen ska också utveckla och precisera de mål och riktlinjer som riksdagen och regeringen lägger fast, och förmedla detta till polisorganisationen.³⁰

Åklagarmyndigheten ska verka för samordning och effektivitet inom åklagarväsendet i syfte att upprätthålla en enhetlig och sammanhållen åklagarverksamhet i landet.³¹

4.1 Regeringen och centrala myndigheter har vidtagit vissa åtgärder

Regeringen gav år 2000 Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU) i uppdrag att utreda och ta fram förslag på möjliga förbättringar av arbetet i rättskedjan.³² BRU lämnade flera förslag med betydelse för mängdbrottshanteringen. Ett av dessa förslag var ett snabbare förfarande från brottsanmälan till rättegång³³ som på försök genomfördes, först i en och sedan i tre städer, under tiden 2004–2008. Flera av de förslag som togs fram av BRU har regeringen inte gått vidare med. Problemen i mängdbrottshanteringen har alltså varit kända länge.

²⁷ 1 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

²⁸ Justitiekommitténs betänkande 2003/04:JuU1, s. 15–16.

²⁹ 7 § första stycket polislagen (1984:387).

³⁰ 2 § 2 förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen (1989:773).

³¹ 1 a § första stycket åklagarförordningen (2004:1265).

³² Dir. Ju 2000:13.

³³ Snabbare lagföring 4 – Ett snabbförfarande för brottmål (SOU 2002:45).

I maj 2009 gav regeringen i uppdrag till Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket att gemensamt vidta åtgärder för att öka effektiviteten och förbättra samverkan vid handläggningen av mängdbrott.³⁴ Det myndighetsgemensamma uppdraget kommer inte att redovisas före denna gransknings slutförande. Regeringen har i juni 2009 också gett en särskild utredare i uppdrag att bland annat utreda om polismyndigheterna bör ges behörighet att besluta om förundersökningsbegränsning i vissa fall.³⁵

Regeringens styrning av polisens arbete med utredning och lagföring av brott har i första hand inte avsett mängdbrott, även om behoven av förbättrade resultat i mängdbrottshanteringen har lyfts fram i flera budgetpropositioner och i regleringsbrev till Åklagarmyndigheten. Styrningen av polisen har antingen varit inriktad mot andra delar av polisens uppdrag än det brottsutredande eller prioriterat andra brottstyper, till exempel grov organiserad brottslighet. Ett annat exempel på detta gäller hanteringen av bidragsbrott.

Rikspolisstyrelsen och riksåklagarens kansli har under de senaste åren aktivt försökt åtgärda de dåliga resultaten för mängdbrottshanteringen. Rikspolisstyrelsen har skapat ett verktyg som ska användas i hanteringen av mängdbrott för att uppnå kortare handläggningstider och öka lagföringen: Polisens nationella utredningskoncept (PNU). Målsättningen har varit att polisen ska använda detta koncept i det dagliga arbetet från 2007.

Rikspolisstyrelsen har alltså tydligt visat vilka åtgärder som ska vidtas på polismyndigheterna för att förbättra resultaten i mängdbrottshanteringen: arbeta enligt PNU. Det svåra har dock varit att genomföra PNU på den operativa nivån i polismyndigheterna. Exempel på åtgärder som ingår i PNU och som inte fått genomslag i den operativa verksamheten är att införa renodlade förundersökningsledare i hela ärendeflödet inom polisen, att förskjuta tyngdpunkten i utredningen av enklare ärenden tidigare i kedjan och närmare den yttre verksamheten samt att lägga ned de ärenden direkt som inte kan eller ska utredas.³⁶

Åklagarmyndigheten har låtit införa särskilda specialisttjänster för åklagare med huvudansvar för mängdbrottsbekämpningen. I januari 2010 hade 26 av 32 allmänna åklagarkamrar en mängdbrottsspecialiserad åklagare i tjänst. I några av fallen var tjänsten vakant vid tillfället.³⁷ Vid samma tid hade 24 av åklagarkamrarna en särskild organisatorisk enhet inrättad för att hantera mängdbrott.³⁸

³⁴ Regeringsbeslut 2009-05-07, Ju2009/3950/Å.

³⁵ Dir. Ju2009:10.

³⁶ Riksrevisionens fallstudier samt intervjuer på Rikspolisstyrelsen.

³⁷ Riksrevisionens enkät till åklagarkamrarna januari 2010.

³⁸ Riksrevisionens enkät till åklagarkamrarna januari 2010.

4.2 Myndigheternas verksamhetsmål överensstämmer inte

Riksdagen och regeringen har inte satt upp några preciserade mål för den brottsutredande verksamheten, utan målet är att lagföring och uppkläring ska öka.³⁹

Regeringen har på en övergripande nivå lagt fast att den brottsutredande verksamheten ska bidra till att färre brott begås och att fler brott ska klaras upp. Detta har Rikspolisstyrelsen i sin tur brutit ned till kvantitativa nationella mål där andelen ärenden som redovisas till åklagare ska öka till en viss fastlagd nivå.⁴⁰ Dessa nationella mål har i sin tur fördelats till polismyndigheterna.

Åklagarmyndighetens mål, fastlagt av regeringen, är att lagföringen ska öka⁴¹. Ett sätt för Åklagarmyndigheten att öka lagföringen är att inte utreda fler brott än vad som kommer att ha betydelse för påföljden vid lagföring. Detta kallas förundersökningsbegränsning och innebär att de brottsmisstankar som åklagaren bedömer inte behöver utredas läggs ned. Vid mängdbrott krävs att polismyndigheten tar initiativ till att begränsa förundersökningen. Polisens incitament att göra detta kan vara lågt då enbart brottsmisstankar som redovisas till åklagaren räknas som uppklarade.

Vid fallstudierna har åklagare också bekräftat att det ibland är svårt att etablera fungerande rutiner för förundersökningsbegränsning i polisleda förundersökningar på grund av polisens sätt att föra statistik och redovisa resultat. Vi bedömer att denna skillnad i mål- och resultatstyrningen för polisen respektive Åklagarmyndigheten negativt kan påverka användningen av en arbetsmetod (förundersökningsbegränsning) som har till syfte att öka effektiviteten. Myndigheterna har reagerat på skillnaden mellan sina respektive mål och har i delredovisningen av det pågående mängdbrottsuppdraget till regeringen efterlyst gemensamma verksamhetsmål.⁴²

4.3 Kortsiktiga kvantitativa mål varierar mellan polismyndigheterna

De kvantitativa mål för tillgreppsbrott genom inbrott och misshandel utomhus, på polismyndighetsnivå, som Rikspolisstyrelsen i samverkan med

³⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen.

⁴⁰ Polisens planeringsförutsättningar för perioden 2010–2012.

⁴¹ Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Åklagarmyndigheten.

⁴² Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket: delredovisning av regeringens mängdbrottsuppdrag 2009-11-30.

polismyndigheterna har ställt upp, varierar mellan polismyndigheterna. Målen är ofta knutna till polismyndigheternas tidigare uppnådda resultat och respektive myndighets förutsättningar att bidra till de nationella målen.⁴³ Det är rimligt att målen uppfattas som möjliga att nå på ett års sikt, och då går det inte att bortse från tidigare års resultat. Polismyndigheter med lägre resultat kan i dag uppfylla sina mål utan att egentligen bidra till det nationella målet. Mål- och resultatstyrningen utmanar på detta sätt inte myndigheter med låga resultat att väsentligt förbättra dem.

De nationella mål som Rikspolisstyrelsen satt upp för redovisade ärenden till åklagare för misshandel utomhus och tillgreppsbrott genom inbrott korresponderar i stor utsträckning med mängdbrottskategorierna 2 och 3.⁴⁴ Tabellen nedan illustrerar skillnaderna mellan målen för två av polismyndigheterna. Det finns dock skillnader mellan de båda myndigheternas yttre förutsättningar och tillgängliga resurser som kan motivera en viss skillnad i mål för myndigheterna.

Mål för redovisade ärenden till åklagare, andel av inkomna ärenden 2010		
	Tillgreppsbrott genom inbrott	Misshandel utomhus
Polismyndigheten i Stockholm	3 %	19 %
Polismyndigheten i Värmland	10 %	40 %
<i>Nationellt mål</i>	5 %	26 %

4.4 Resurser avsatta för mängdbrott används till annat

Våra fallstudier visar att de resurser som avsätts till att hantera mängdbrottsärenden inom polisen används också till annat än mängdbrottsutredningar. Fallstudierna visar också att vid de tillfällen då utredningen av mängdbrott konkurrerar med utredningen av andra brott prioriteras mängdbrotten ned. Mängdbrotten är alltså känsliga för situationer då sådan konkurrens uppstår. Mer än hälften av polismyndigheterna anger också att arbetet med mängdbrottsärenden bör anpassas till variationer i ärendeinflödet.⁴⁵ Det är givetvis rimligt att låta utredning av svårare brott som inträffar mer sällan ges förtur; problemet är i stället att resurser från mängdbrottshandlingen tas i anspråk för rutinartade ärenden med frihetsberövade.

Endast ett fåtal av polismyndigheterna anser att mängdbrotten bör fredas mot hanteringen av andra brottsärenden. Mängdbrotten måste dock

⁴³ Polisens planeringsförutsättningar för perioden 2010–2012, bilaga 1, s. 3 f.

⁴⁴ Misshandel, våld mot tjänsteman respektive Tillgreppsbrott exkl. i butik.

⁴⁵ Riksrevisionens enkät till den lokala polisorganisationen januari 2010.

enligt lag utredas, även om de inte är prioriterade framför andra brott. Den verksamhet som hanterar mängdbrott måste då också ges möjlighet att fungera i vardagen.

Hur verksamheten planeras och organiseras blir därför avgörande för att mängdbrotten ska utredas. Om mängdbrottsärenden i praktiken tillåts fungera som en resursregulator för utredningsverksamheten även under normala arbetsförhållanden kan det komma att inverka negativt på verksamheten. Det kan, utöver påverkan på resultatet, också påverka möjligheterna att rekrytera kvalificerade utredare och förundersökningsledare.

Fallstudierna visar att det också inom Åklagarmyndigheten förekommer att åtalsprövningen av mängdbrottsärenden ofta i praktiken får ge vika till förmån för andra, mer prioriterade uppgifter. Det handlar om att åklagare ska föra talan i domstol och fatta olika beslut i de förundersökningar de också leder.⁴⁶

4.5 Sammanfattande iakttagelser

Riksrevisionens granskning visar:

- Regeringen och de centrala myndigheterna har länge känt till problemen inom mängdbrottshanteringen. Åtgärder har likväl vidtagits sent.
- De verksamhetsmål som gäller för polis och åklagare överensstämmer inte helt med varandra.
- Det nationella utredningskoncept som tagits fram inom polisen för att utveckla verksamheten tillämpas inte i praktiken fullt ut på samtliga polismyndigheter. Rutinerna för beredning av ärenden på landets åklagarkamrar varierar, och det finns möjligheter att effektivisera verksamheten.
- Rikspolisstyrelsens mål för den brottsutredande verksamheten varierar mellan polismyndigheterna.
- När utredningen av mängdbrott konkurrerar med utredningen av andra brott prioriteras mängdbrotten ned. I förlängningen riskerar detta att minska effektiviteten i hanteringen av mängdbrott.

⁴⁶ Riksrevisionens fallstudier samt övriga intervjuer inom Åklagarmyndigheten.

5 Orsaker till svagheterna i resultaten

Utgångspunkter

Om ett brott går att utreda, ska det också utredas och kunna leda till lagföring. Utredningen ska inledas snabbt och bedrivs skyndsamt.⁴⁷

Den som leder en förundersökning har det fulla ansvaret för förundersökningen. Förundersökningsledaren ska se till att utredningen bedrivs effektivt och ge utredarna de direktiv som behövs för arbetet.⁴⁸ För att öka antalet förundersökningar som leder till åtal ska bland annat förundersökningsledare kontinuerligt följa upp, kvalitetssäkra och återkoppla till både yttre personal och utredare.⁴⁹

Polismyndigheterna ska långsiktigt säkerställa kompetens, beslutsbefogenheter och ansvarstagande i varje del av den brottsutredande verksamheten.⁵⁰

Åklagarmyndigheten ska verka för samordning och effektivitet inom åklagarväsendet i syfte att upprätthålla en enhetlig och sammanhållen åklagarverksamhet i landet.⁵¹

5.1 Rutiner och arbetssätt varierar

5.1.1 *Förenklade förfaranden används inte i tillräcklig omfattning*

Förenklade förfaranden är möjliga att använda vid ringa brottslighet där den misstänkta är gripen på bar gärning, till exempel vid snatteri, rattfylleri, ringa narkotikabrott eller brott mot knivlagen. Granskningen visar att polismyndigheterna använder förenklat förfarande i varierande utsträckning. År 2009 varierade det mellan 11 och 47 procent i den ärendekategori där det främst är möjligt att använda (se figuren nedan). Det kan innebära att en vanlig förundersökning inleds, trots att förutsättningar för en enklare hantering finns. Detta medför längre handläggningstider, eftersom en mängdbrottsutredning nästan alltid tar längre tid att slutföra om den sker i form av en förundersökning än om den sker i förenklad form.⁵²

⁴⁷ 23 kap. 1 § och 4 § andra stycket rättegångsbalken.

⁴⁸ 1 a § andra stycket förundersökningskungörelsen (1947:948).

⁴⁹ Polisens nationella utredningskoncept.

⁵⁰ Rikspolisstyrelsens planeringsförutsättningar för Polisen 2010–2012.

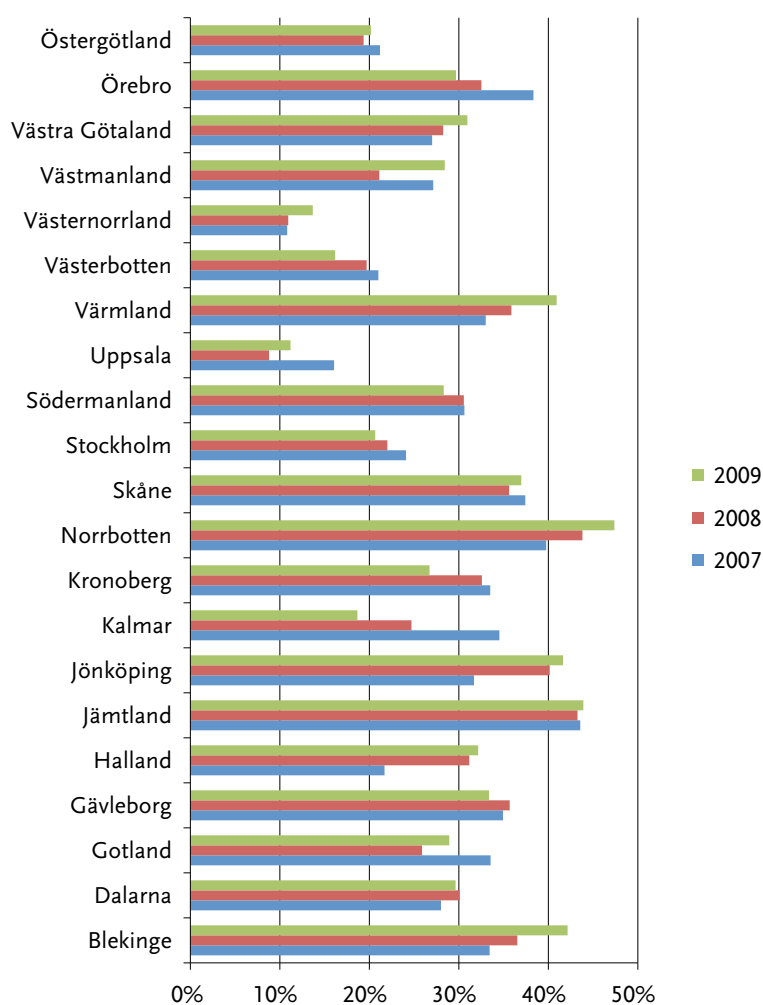
⁵¹ 1 a § första stycket åklagarförordningen (2004:1265).

⁵² Statistik över mängdbrott från Rikspolisstyrelsen.

Granskningen talar för att det kan finnas ett visst samband mellan polismyndigheternas resultat och inställningen till förenklade förfaranden. Polisdistrikt⁵³ med högre andel redovisade ärenden till åklagare bedömer i regel att användningen av förenklade förfaranden leder till kortare handläggningstider.⁵⁴

Nedanstående figur visar hur det totala användandet av förenklade förfaranden varierar mellan polismyndigheterna.

Figur 9: Andel mängdbrottsärenden ur kategori 1 (trafikbrott, ringa narkotikabrott, brott mot knivlagen och snatter) där förenklat utredningsförfarande enligt RB 23:21 och 23:22 har använts

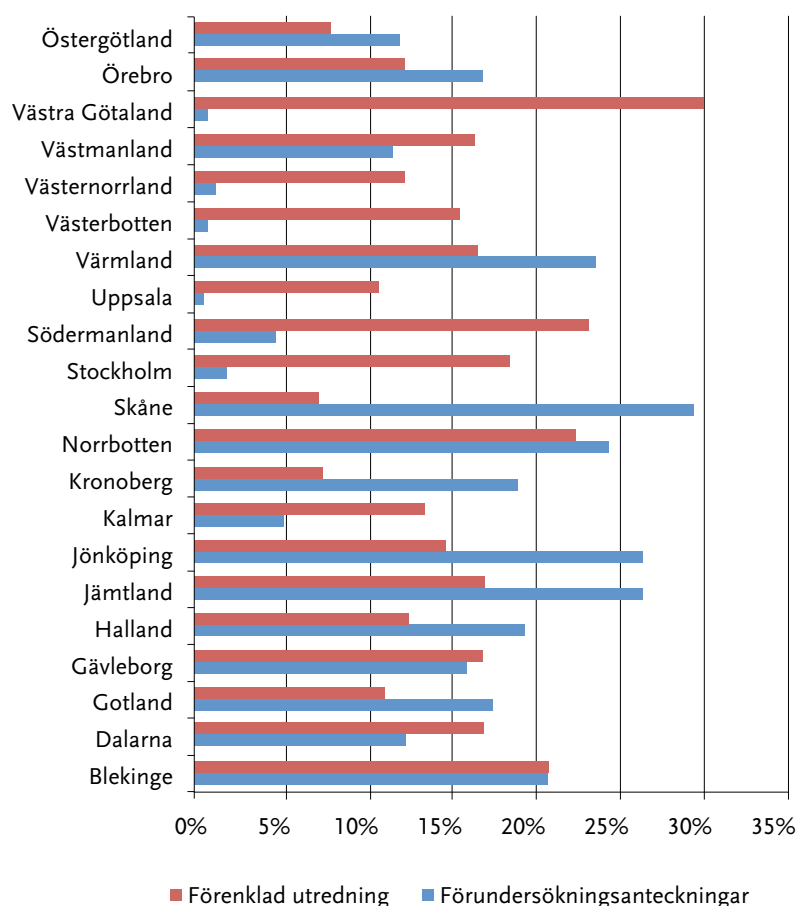
Källa: Rikspolisstyrelsen.

⁵³ Med polisdistrikt avses här förutom polismyndighets geografiska område även polismästardistrikt och polisområde i de tre storstadslänen.

⁵⁴ Riksrevisionens enkät till den lokala polisorganisationen januari 2010.

Polismyndigheterna har möjlighet att välja mellan två varianter av förenklade förfaranden, *förenklad utredning* och *förundersökningsanteckningar*, som beskrivs närmare i kapitel 2. Båda förfarandena är möjliga att använda, förutom vid ringa narkotikabrott, där förenklad utredning är utesluten. Verksamhetsstatistiken visar på tydliga skillnader mellan myndigheterna vilket av de två förenklade förfarandena som väljs. Figuren nedan visar variationen i användningen av de två olika typerna av förenklade förfarande under 2009.

Figur 10: Andel mängdbrottsärenden i kategori 1 (trafikbrott, ringa narkotikabrott, brott mot knivlagen och snatteri) som handlagts med förenklad utredning respektive förundersökningsanteckningar

Källa: Rikspolisstyrelsen.

Utifrån statistiken kan konstateras att vissa myndigheter nästan uteslutande använder förenklad utredning, och att andra myndigheter i huvudsak använder förundersökningsanteckningar. Två av de tre storstadsmyndigheterna använder oftast förenklad utredning, medan en tredje nästan uteslutande använder förundersökningsanteckningar.

Rikspolisstyrelsen har konstaterat att det finns flera skäl till variationerna i användande av förenklade förfaranden. Det viktigaste är att det uppfattas som för svårt att använda flera olika former av förenklade förfaranden och att polismyndigheterna då väljer ett av dem. Myndigheterna har olika traditioner, som innebär att de tolkar förfarandena och deras användningsområden på olika sätt. Rikspolisstyrelsen säger också att vissa myndigheter bedömer att förundersökningsanteckningar skulle vara mer rättssäkert att använda än förenklad utredning.⁵⁵

Rikspolisstyrelsen förordar att förenklad utredning används i första hand när det är möjligt. I andra hand bör förundersökningsanteckningar användas, och först om ingendera går att använda bör en traditionell förundersökning med protokoll användas.⁵⁶ Skälen till denna rekommendation är att förenklad utredning har visat sig leda till kortare handläggningstider jämfört med de andra förfarandena.

Syftet med att använda förenklad utredning är att ett ärende som är klart på plats också kan redovisas till åklagare direkt efter att det granskats och godkänts av en förundersökningsledare. Om det inte görs en förenklad utredning, inleds förundersökning och ärendet överlämnas till en annan handläggare. Detta riskerar leda till att utredningen blir liggande, trots att den i princip är färdig. Kraven i rättegångsbalken att en utredning ska inledas snabbt och bedrivas skyndsamt blir därmed svårare att uppfylla.

5.1.2 Förundersökningsledarna har många ärenden

I Polisens nationella utredningskoncept (PNU) betonas hur viktigt ledarskapet är för att nå framgång; de som leder arbetet måste stå bakom konceptet och de måste föra det framåt med uthållighet. I intervjuer med företrädare för ledningen på Rikspolisstyrelsen och polismyndigheter har det framgått att ledning och styrning har svårt att få genomslag i utredningsverksamheten.

Förundersökningsledare har i regel alltför många utredningar på sin lott samtidigt för att det ska vara möjligt att klara av att hantera dem i rimlig tid.⁵⁷ Många förundersökningsledare fungerar också som gruppchefer, och kan därför inte ägna all sin tid åt förundersökningsledning då personalansvaret också tar tid i anspråk. Dessutom har gruppchefer/förundersökningsledare ofta också ansvar för att vara arbetsledare i åklagarledda förundersökningar.⁵⁸

⁵⁵ Rikspolisstyrelsen inspektionsrapport (2009:6) om förenklade förfaranden.

⁵⁶ Intervjuer på Rikspolisstyrelsen.

⁵⁷ Riksrevisionens fallstudier samt Rikspolisstyrelsens inspektionsrapport (2010: 5) om ärendebalanser i utredningsverksamheten.

⁵⁸ Riksrevisionens fallstudier samt övriga intervjuer inom Polisen.

Företrädare för ledningen inom polismyndigheter och på Rikspolisstyrelsen framhåller att ökad individuppföljning kan vara ett viktigt medel för att uppnå ökad effektivitet i utredningsverksamheten. Det varierar dock inom och mellan polismyndigheter hur detta styrmedel utnyttjas. Samtliga polisdistrikt⁵⁹ utom tre uppger i vår enkät att individuppföljning i någon form används av alla eller nästan alla förundersökningsledare och linjechefer. Av fallstudierna framkommer dock att enbart vissa förundersökningsledare eller gruppchefer löpande följer upp arbetsläget för utredningspersonalen och att innehållet i den individuppföljningen varierar inom myndigheten.

5.1.3 *Polisens tidiga utredningsåtgärder varierar*

När ett ärende kommer in till en polismyndighet är det viktigt att det genast tas om hand för att bedöma hur man ska gå vidare med det. Intervjuer med poliser och åklagare visar att rutinerna för initial hantering varierar inom framför allt polisorganisationen.

Polisen har i många år uttalat att de åtgärder som görs av polispatruller som ingriper vid ett brott är viktiga för den vidare hanteringen i rättskedjan och för utgången av ärendet. Detta framgår inte minst av Polisens nationella utredningskoncept. Trots det påtalar utredare av mängdbrott att det fortfarande finns brister i förstahandsåtgärderna. Det handlar om att förhör, som är möjliga att hålla, inte hålls eller utförs på ett ofullständigt sätt. Det handlar också om att spår på brottsplatsen inte tas om hand eller tas om hand på ett felaktigt sätt så att bevisvärdet riskerar att gå förlorat.⁶⁰

5.1.4 *Polisens kontaktcenter skulle kunna utföra fler uppgifter*

I dag initieras mer än hälften av alla brottsanmälningar via Polisens kontaktcenter (PKC). PKC finns vid sju polismyndigheter och uppgiften är att ta emot anmälningar per telefon och via Internet för riket som helhet samt att granska och godkänna dem. Det innebär en service för den som anmäler brottet, och ska bidra till en effektivare ärendehantering initialt. Efter dessa moment skickas anmälan vidare till den polismyndighet där den ska utredas (i regel där gärningen ägt rum) för beslut om förundersökning eller direkt nedläggning av ärendet.

Utredare av mängdbrott och förundersökningsledare inom polisen har under fallstudierna påpekat att anmälningar som godkänts på PKC ofta inte håller tillräcklig kvalitet för att avgöra ärendets vidare gång, till exempel

⁵⁹ Med polisdistrikt avses här även polismästardistrikt och polisområden i de tre storstadslänen.

⁶⁰ Riksrevisionens fallstudier.

att operatören inte har ställt relevanta följdfrågor. Personalen på den polismyndighet som ärendet överlämnats till behöver då komplettera det som är ofullständigt, eller så läggs ärendet ned direkt för att det inte går att utreda.

PKC får inte besluta att inleda förundersökning eller lägga ned ärenden direkt, inte ens om det är uppenbart att ett ärende inte ska utredas. Sådana beslut får enbart fattas av den polismyndighet till vilket ärendet hör. Den polismyndighet till vilken ärendet överlämnas från PKC är därför tvungen att ta emot även de ärenden som inte ska eller har förutsättningar för att utredas.⁶¹ Eftersom merparten ärenden som anmäls via PKC är sådana som läggs ned direkt på den mottagande polismyndigheten, leder detta till onödiga överlämningar och merarbete inom polisen. Detta förfarande försvårar för polisen att uppfylla kraven i rättegångsbalken att inleda och bedriva utredning snabbt.

5.1.5 *Administrativ personal utnyttjas för lite inom Åklagarmyndigheten*

När polisen redovisat ett mängdbrottsärende till åklagare ska ärendet vara klart för beslut i lagföringsfrågan. Innan ett beslut kan fattas måste dock några administrativa moment utföras. Det är att gå igenom förundersökningsprotokollet för att se om det behöver kompletteras och i förekommande fall ta reda på om det finns enskilda anspråk från målsäganden samt att göra ett färskt utdrag ur misstanke- och belastningsregistren. Dessa arbetsmoment kräver inte att en åklagare utför dem, utan kan även utan hinder utföras av annan personal inom Åklagarmyndigheten. Även lagföringsbeslut är ofta möjliga att låta administrativ personal förbereda. Vår enkät visar att på 21 av de 32 allmänna åklagarkamrarna upprättas förslag till lagföringsbeslut av både åklagare och administrativ personal. På sex kamrar är det dock alltid en åklagare som förbereder besluten, och på fem kamrar är det alltid administrativ personal.⁶²

Enkäten till åklagarkamrarna visar också att arbetsmomenten likväl ofta utförs av åklagare. På ungefär hälften av åklagarkamrarna utför åklagare de två förstnämnda momenten. Ungefär lika ofta förekommer att både åklagare och administrativ personal utför de två förstnämnda momenten. Endast på en kammare är det administrativ personal som utför de två förstnämnda momenten. När det gäller registerutdrag är det administrativ personal som gör detta på mer än hälften av alla kamrar. På fyra kamrar är det dock åklagare som alltid gör registerutdragen.⁶³

⁶¹ Riksrevisionens fallstudier samt övriga intervjuer inom Polisen.

⁶² Riksrevisionens enkät till åklagarkamrarna januari 2010.

⁶³ Riksrevisionens enkät till åklagarkamrarna januari 2010.

När beredningen av mängdbrottsärenden inte utförs av annan personal än åklagare när det är möjligt, blir hanteringen både dyrare och tar längre tid. En åklagare kostar mer än administrativ personal, och en administratör har ofta andra möjligheter än åklagare att behandla dagens inkommande ärenden direkt. Om ett mängdbrottsärende bereds av en administratör i stället för en åklagare förenklas arbetet för åklagaren som får se ärendet först när alla förberedelser är klara och ett förslag till beslut är upprättat. Åklagaren kan därmed ägna sin tid åt andra uppgifter som kräver just en åklagares kompetens, som att leda förundersökningar som inte är av enkel beskaffenhet och föra talan i domstol.⁶⁴ Åklagarmyndigheten är enligt åklagarförordningen ansvarig för att verksamheten bedrivs effektivt, och har alltså en uppgift att ta till vara den effektiviseringspotential som granskningen visar.

5.2 Samverkan mellan polis och åklagare kan förbättras

Rollen som förundersökningsledare ställer högre krav på polismyndigheterna vid hanteringen av mängdbrott än när förundersökningen leds av åklagare. Kraven avser framför allt att polismyndigheterna själva ska säkra kvaliteten i de förundersökningar de redovisar till åklagare. För att polismyndigheterna ska klara detta måste åklagarna ge polisen till känna vad som krävs för att kunna besluta i lagföringsfrågan. En strukturerad samverkan mellan polis och åklagare är därför central för en effektiv kunskapsöverföring.

Av intervjuer under fallstudierna har framgått att samverkan tenderar att vara repetitiv i den bemärkelsen att åklagaren samlar i huvudsak samma synpunkter på kvaliteten i förundersökningarna, och informerar polisens förundersökningsledare med flera om detta vid återkommande möten. Det handlar ofta om att det saknas uppgifter som är enkla att ta reda på och registrera, men som också är lätta att glömma, till exempel fullständigt personnummer eller medborgarskap. Enligt åklagare tar inte polisen alltid till sig åklagarens synpunkter och fortsätter arbeta i stort sett som förut. Polisen å sin sida uppfattar att det inte är något nytt som åklagaren har att komma med. Detta förefaller leda till en slentrianmässig samverkan mellan polis och åklagare, som inte bidrar till en varaktig utveckling av kvaliteten i den materiella delen av brottsutredningarna.

Vår granskning visar att det inte alltid finns en systematisk kvalitetssäkring av de mängdbrottsutredningar som redovisas till åklagare för åtalsprövning. I enkätsvaren uppger 22 av 35 polisdistrikt⁶⁵ att alla färdiga mängdbrottsutredningar granskas av förundersökningsledare

⁶⁴ Den här beskrivna ordningen är under utveckling på några åklagarkamrar.

⁶⁵ Med polisdistrikt avses här även polismästardistrikt och polisområden i de tre storstadslänen.

före redovisning till åklagare. I 9 polisdistrikt uppger ledningen att förundersökningsledare granskar vissa mängdbrottsutredningar genom att ta stickprov. I resterande 4 polisdistrikt sker kvalitetssäkringen på andra sätt.⁶⁶ Av intervjuer med utredare och polisära förundersökningsledare framgår dock att det är relativt vanligt att förundersökningsledare i praktiken inte hinner gå igenom alla förundersökningsprotokoll innan de redovisas till åklagare. Då inriktar sig förundersökningsledaren på att försöka gå igenom de utredningar de befärdar kan innehålla brister, och låter de utredningar som gjorts av mer erfarna och tillförlitliga utredare gå till åklagare utan att passera förundersökningsledaren.

Åklagare bedömer ändå att kvaliteten överlag är god. Det stora flertalet redovisade förundersökningar kan utan kompletteringar ligga till grund för beslut om lagföring. När kvaliteten ändå brister i enskilda förundersökningar är det framför allt fråga om fel som skulle ha kunnat upptäckas vid en fungerande kvalitetssäkring, till exempel att uppsåt inte är klarlagt, relevanta motfrågor inte ställts vid förhör eller att det saknas körkortsuppgifter.⁶⁷ En konsekvens av att enkla brister identifieras av åklagare, och inte av polisära förundersökningsledare, är att åklagaren måste ägna mer tid åt att komplettera dessa ärenden. Syftet med att polisen leder mängdbrottsutredningar är de ska ta hela ansvaret för utredningen. Åklagarmyndigheten har inte avsatta resurser för att komplettera mängdbrottsutredningar, utan den tiden får tas från andra arbetsuppgifter.

Intervjuer med mängdbrottsutredare pekar på att många förundersökningsledare har så många ärenden på sin lott att de inte klarar av att överblicka alla ärenden, utöva kontroll och ledarskap. Detta stöds också av uppgifter från Rikspolisstyrelsens inspektion av ärendebalanser i utredningsverksamheten.⁶⁸

Vår enkät visar också att 14 av 35 polisdistrikt anser att åklagarnas återkoppling till polisen bör förbättras för att öka lagföringen och förkorta handläggningstiden för mängdbrott. 17 av 32 åklagarkamrar anser också att återkopplingen till polisen bör förbättras. Detta förstärker intrycket att dagens samverkan inte är tillräcklig.

5.3 Utredningspersonalens kompetens varierar

Utredning av mängdbrott har enligt flera utsagor under fallstudierna och övriga intervjuer inom polisen låg status. En konsekvens av detta är att det ofta är svårt att rekrytera utredningspersonal till mängdbrott när det finns andra lediga tjänster.

⁶⁶ Riksrevisionens enkät till den lokala polisorganisationen januari 2010.

⁶⁷ Riksrevisionens fallstudier samt övriga intervjuer.

⁶⁸ Rikspolisstyrelsens inspektionsrapport (2010:5) om ärendebalanser i utredningsverksamheten.

5.3.1 *Fallenhet, kompetens och ambition varierar*

Sammansättningen av utredningspersonalen varierar. Till största delen är det poliser som utreder mängdbrott, men även civila utredare förekommer. Totalt för riket gäller att 80 procent av alla polisiära utredare och 68 procent av de civila har mer än tre års erfarenhet av att utreda mängdbrott, dock inte nödvändigtvis på samma organisationsenhet.⁶⁹

Företrädare för polisen har uppgett att det ofta är svårt att rekrytera utredare till mängdbrott, och att behålla dem man ändå lyckas ta i tjänst. Under fallstudierna har framkommit att personal har placerats som utredare av mängdbrott på andra grunder, till exempel personal som av olika skäl inte kan arbeta med sina ordinarie uppgifter.

Granskningen visar att utredningspersonalen för mängdbrott varierar med avseende på fallenhet, kompetens och ambition.⁷⁰ Det är självfallet också en ledningsfråga att kunna motivera personalen, så att alla bidrar efter förmåga till ett förbättrat resultat.

5.3.2 *De civila utredarna är få*

Andelen civila utredare som hanterar mängdbrott är förhållandevis liten. Det är visserligen svårt att mäta detta exakt, eftersom många utredare hanterar också andra brott än mängdbrott. Vår granskning visar dock att andelen civila utredare utgör mellan 10 och 20 procent, men att den oftare ligger under 15 procent än över.⁷¹ Civila utredare anses inom polisen vara kompetenta och ambitiösa. Att använda civila utredare, som ett komplement till polisiära, beskrivs som en framgångsfaktor av flera med ledande ställning inom polisen. Kostnaden för civila utredare är också lägre än för poliser.⁷²

Civila utredare har inte polisiära befogenheter. När det gäller att utreda just mängdbrott har vi kunnat identifiera tre begränsningar i lagen för civila utredare. De får i begränsad omfattning använda tvångsmedel. De har inte rätt att hålla förhör när en misstänkt har gripits och det ska avgöras om vederbörande ska anhållas eller om gripandet ska hävas (så kallat 24:8-förhör). De får heller inte slutdelge en förundersökning till den misstänkta och vederbörandes försvarare.⁷³ Dessa begränsningar är i praktiken inte något större hinder, och när det behövs går det att lösa saken på ett pragmatiskt sätt som inte bryter mot lagen.⁷⁴

⁶⁹ Riksrevisionens fallstudier, enkät till den lokala polisorganisationen januari 2010 samt övriga intervjuer inom Polisen och Åklagarmyndigheten.

⁷⁰ Riksrevisionens fallstudier och andra intervjuer inom polisen.

⁷¹ Riksrevisionens enkät till den lokala polisorganisationen januari 2010.

⁷² Riksrevisionens fallstudier och övriga intervjuer med företrädare för polisen.

⁷³ Polisens brottsutredningsverksamhet, Rikspolisstyrelsen 2008-09-30, dnr PoA-400-6355/07.

⁷⁴ Riksrevisionens fallstudier och övriga intervjuer inom polisen.

I praktiken framgår i stort sett inga nackdelar med att låta civila utredare utreda mängdbrott; fördelarna överväger sett till såväl kompetens, ambition som kostnader. Fallstudierna talar dock för att polisen inte har tagit till vara den tillgång som civila utredare kan vara. Det har också från ledningshåll inom polisen uppgetts att det inte är möjligt att anställa fler civila utredare inom nuvarande ekonomiska ram, då denna är in-tecknad för att finansiera anställningen av nyexaminerade poliser för att uppnå målet om 20 000 poliser i riket.

5.4 Sammanfattande iakttagelser

Riksrevisionens granskning visar följande:

- Polismyndigheternas och åklagarkamrarnas rutiner och arbetssätt är inte alltid tillräckliga för att hantera mängdbrottsärenden effektivt.
- Förenklade förfaranden hos polisen kan medföra en snabbare redovisning av ärenden till åklagare. Användningen varierar dock mellan polismyndigheterna.
- Polisen utför inte alltid tidiga utredningsåtgärder, vilket kan påverka handläggningstiderna och därmed även förutsättningarna att utreda brotten.
- Polisens kontaktcenter (PKC) och polismyndigheterna gör delvis ett dubbelarbete i den initiala hanteringen. PKC skulle i stället kunna göra mer av de initiala åtgärderna.
- Åklagarkamrarnas rutinartade beredning av mängdbrottsärenden görs ofta av åklagare i stället för av administrativ beredningspersonal.
- Åklagare bedömer att polisens redovisade förundersökningar överlag håller god kvalitet. Polisens och åklagarnas samverkan är dock inte tillräcklig för att ytterligare utveckla kvaliteten i förundersökningarna.
- Polisens personal som hanterar mängdbrott varierar när det gäller fallenhet, kompetens och ambition.
- Förhållandevis få civila utredare arbetar med mängdbrottshantering. I detta sammanhang kan målet om 20 000 poliser vara en faktor som begränsar möjligheterna att anställa fler civila utredare.

6 Slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionen har granskat hur polis och åklagare arbetar med en av sina kärnuppgifter – mängdbrottshantering – och hur den verksamheten styrs. Riksrevisionen kan konstatera att såväl regeringen som ansvariga myndigheter under senare tid tagit initiativ till att förbättra hanteringen av mängdbrott. Den sammantagna bilden av granskningen är dock att det återstår mycket arbete för att hanteringen ska bli effektiv och visa förbättrade resultat.

Regeringen har varit senfärdig när det gäller att vidta verkningsfulla åtgärder mot problemen inom mängdbrottshantering. Först i maj 2009 gav regeringen Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket i uppdrag att gemensamt föreslå och införa de förändringar som behövs för att förbättra hanteringen av mängdbrotten. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 maj 2010. Regeringen har sedan uppdraget beslutades prioriterat mängdbrottshantering och sänt ut tydliga styrsignaler, som också uppfattats av myndigheterna på central ledningsnivå.

Riksrevisionens samlade slutsats är att regeringen och myndigheterna hittills inte gjort tillräckligt för att lösa problemen i mängdbrottshantering. Det som ändå har gjorts har ofta gjorts sent i förhållande till hur länge problemen varit kända. Huvudorsaken till problemen är att beslutade förändringar inte har fått tillräckligt genomslag, framför allt inom polisen.

Att handläggningstiderna är långa och uppklaringen låg samt att de varierar över landet innebär att rättsväsendet för en av sina kärnuppgifter inte levererar det som efterfrågas av riksdagen och i förlängningen medborgarna. De som drabbats av brott kan uppfatta det som att de organ som ska skydda och ställa till rätta inte alltid vidtar åtgärder till följd av det som inträffat. Det kan också uppfattas som att staten ser olika på brott beroende på var i landet de begås. Konsekvensen av detta riskerar bli att förtroendet för rättsväsendet minskar hos allmänheten. Det är därför angeläget att åtgärder vidtas som ger tydliga effekter, och att sådana åtgärder vidtas skyndsamt.

6.1 Mängdbrottshanteringen kan utvecklas

Rutiner och arbetssätt är inte tillräckligt utvecklade

Vår granskning visar att ett antal moment i hanteringen av mängdbrott inte utförs effektivt inom polisen.

Det första momentet är tidiga utredningsåtgärder, som inte utförs i tillräcklig utsträckning. Det gäller ingripande poliser som inte alltid utför tillräckliga förstahandsåtgärder vid brottsplatser. Det gäller också ärenden som inleds på andra sätt, till exempel genom Polisens kontaktcenter (PKC) som inte får sälla bort ärenden som ska läggas ned direkt och som därför belastar en annan del av polisorganisationen. Åtgärder som är enkla att vidta i ett tidigt skede blir resurskrävande att vidta i ett senare skede. Detta riskerar att leda till en ineffektiv resursanvändning. Om ett ärende inte genast tas om hand riskerar det att bli liggande utan att några åtgärder vidtas, vilket i sin tur ofta leder till att bevisningen försämras. Både handläggningstiden och möjligheterna att klara upp brottet påverkas.

Det andra momentet är förenklade utredningsförfaranden, som används i varierande utsträckning mellan polismyndigheterna. Dessutom används de två varianterna av förenklade förfaranden i olika omfattning. När förenklade förfaranden inte används riskerar det leda till ökade handläggningstider.

Det tredje momentet är ledningen och styrningen, som är avgörande för att förändra arbetsmetoderna i enlighet med Polisens nationella utredningskoncept (PNU). Utan effektiv ledning och styrning riskerar resultaten att bli personberoende, så att det blir den enskilda utredarens ambition och drivkraft som avgör hur lång tid som åtgår och hur utfallet blir. Det räcker inte att ledningen för polismyndigheten beslutar att rutiner, processer och arbetssätt ska förändras eller att de ska tillämpas. De ska också verkställas och upprätthållas i den operativa verksamheten, och för att det ska lyckas krävs att både ledningen och personalen bidrar till att förändringarna verkligen genomförs. Svårigheter att fatta obekväma beslut finns på alla nivåer i organisationen, till exempel att ändra arbetstidens förläggning eller att öka antalet hållna förhör per dag. För att få genomslag för förändringarna är det alltså nödvändigt att hela organisationen tar till sig de tydliga riktlinjer för verksamheten som PNU utgör.

För Åklagarmyndighetens del handlar det framför allt om att beredningen av lagföringsbesluten görs av åklagare, även om den skulle kunna göras av annan personal. I dag förekommer att åklagare lägger ned arbetstid på rutinuppgifter som kan utföras av annan personal. Det finns exempel på effektivare arbetssätt på vissa åklagarkamrar där annan personal än åklagare bereder ärenden och tar fram förslag till lagföringsbeslut. På så sätt är det möjligt att förkorta handläggningstiderna för åtalsprövningen ytterligare. Det finns således ett utrymme för effektivisering av mängdbrottshanteringen även inom Åklagarmyndigheten.

Samverkan polis–åklagare kan förbättras

Riksrevisionen drar slutsatsen att den samverkan mellan polis och åklagare som krävs för att mängdbrottsutredningar ska kunna vara ett fullgott beslutsunderlag i åtalsprövningen kan förbättras.

Syftet med en förundersökning är att den ska kunna ligga till grund för åklagaren att besluta om lagföring. För att detta ska vara möjligt måste förundersökningen hålla så pass hög kvalitet att den går att använda som beslutsunderlag. Om så inte är fallet får det negativa följder, oavsett vilket alternativ åklagaren väljer.

Kvaliteten på polisledda förundersökningar bedöms av åklagare som överlag god. Granskningen visar dock att det ibland förekommer brister i polisens kvalitetssäkring. Den återkoppling åklagare gör till polismyndigheterna är heller inte alltid tillräcklig för att överföra relevant kunskap till polisiära förundersökningsledare och mängdbrottsutredare. Inom polisen tar utredningspersonalen inte heller alltid till sig av informationen. Riksrevisionen drar därför slutsatsen att samverkan mellan polis och åklagare kan förbättras genom att bli mer systematisk och strukturerad.

Fallenhet, kompetens och ambition varierar

Riksrevisionen drar slutsatsen att fallenhet, kompetens och ambition varierar hos den personal inom polisen som utreder mängdbrott.

Utredningspersonalen består till 80–90 procent av poliser, resten är civila utredare. Av granskningen har tydligt framgått att civila utredare, trots att de ses som en tillgång inom polisen, inte rekryteras i någon nämnvärd utsträckning. I praktiken framgår i stort sett inga nackdelar med att låta fler civila utredare utreda mängdbrott; fördelarna överväger sett till såväl kompetens, ambition som kostnader. Fallstudierna talar dock för att polisen inte i tillräcklig utsträckning har tagit till vara den tillgång som civila utredare kan vara.

6.2 Rikspolisstyrelsen har inte gjort tillräckligt

Rikspolisstyrelsens styrning och uppföljning är inte tillräcklig för att mängdbrotten ska hanteras effektivt.

Rikspolisstyrelsen har sökt komma till rätta med de dåliga resultaten av mängdbrotts hanteringen sedan mitten av 2000-talet. Rikspolisstyrelsen har tagit fram riktlinjer och ställt krav på resultatförbättringar, inte minst genom att lansera Polisens nationella utredningskoncept (PNU). Riksrevisionen drar slutsatsen att Rikspolisstyrelsen inte har säkerställt att PNU tillämpas fullt ut i organisationen.

Polismyndigheternas resultat varierar, och Rikspolisstyrelsen sätter – utöver det nationella målet – ett mål för varje polismyndighet på ett års sikt. Dessa myndighetsspecifika mål sätts i praktiken med marginell skillnad mot föregående års resultat för varje myndighet. Det innebär att det blir stora skillnader mellan polismyndigheternas mål. Utöver dessa skillnader i mål mellan myndigheterna är det tveksamt att sätta de nationella målen så pass långt under den nivå på vilken de bäst presterande myndigheterna i dag befinner sig. En tänkbar konsekvens är att polismyndigheterna anpassar sig till krav på verksamheten som är för lågt satta i förhållande till de verkliga förutsättningarna att klara upp brott.

De mål för utredning och lagföring som polisen och Åklagarmyndigheten var för sig har fastställt samverkar inte till att uppnå det övergripande målet för rättsväsendet att lagföringen ska öka. För polisen är målet att andelen ärenden redovisade till åklagare ska öka, medan Åklagarmyndigheten har som mål att lagföringen ska öka. För lagföringsmålet, som relaterar till misstänkta personer, är det effektivt att begränsa förundersökningen genom att inte utreda och åtala på fler brottsmisstankar än vad som har betydelse för påföljden. Polisens mål riskerar därmed att motverka en sådan effektiv användning av förundersökningsbegränsning.

6.3 Regeringens styrning får inte effekt

Regeringens styrning av myndigheterna är inte tillräcklig för att uppnå en effektiv hantering av mängdbrott.

Regeringen, Rikspolisstyrelsen och riksåklagarens kansli har sedan lång tid uppmärksammat problemen med de långa handläggningstiderna och den låga uppkläringen när det gäller mängdbrott. Problemet är alltså känt, och myndigheterna har agerat för att resultaten ska bli bättre genom att bland annat besluta införa ett nationellt utredningskoncept hos polisen och tillsätta mängdbrottsspecialister på åklagarkamrarna. Resultaten har ändå inte förbättrats, trots att rättsväsendet, och då i synnerhet polisen, under en serie av år fått förstärkta resurser.

Riksrevisionen menar att myndigheternas uppdrag och befogenheter är tydliga och att myndigheterna har fått tillräckliga resurser. Däremot har regeringen inte lyckats få polis och åklagare att i alla delar tillämpa ett rättskedjeperspektiv och sätta in sina egna insatser i ett större sammanhang.

Riksrevisionen bedömer också att regeringens styrning av polisen inte varit tillräckligt koncentrerad på kärnuppgifterna, där mängdbrottshanteringen är en del. Styrningen har i stället i huvudsak varit koncentrerad på andra delar av polisens uppdrag än det brottsutredande,

eller gällt andra brottstyper som till exempel grov organiserad brottslighet. I praktiken riskerar detta leda till att mängdbrottshandlingen får stå tillbaka till förmån för mer riktade insatser mot specifikt prioriterade brott.

Riksrevisionen bedömer att det kan vara möjligt att ändra förutsättningarna för polisens mängdbrottshandling. Polisen är i dag tvungen att administrativt hantera många mängdbrottsärenden som inte ska utredas för att de inte utgör brott och där grunden för anmälan är att försäkringsbolag kräver polisanmälan för att betala ut försäkringsersättning. Dessa ärenden tar resurser i anspråk, som i stället hade kunnat användas till att snabbare hantera ärenden som har förutsättningar att utredas.

Målet om 20 000 poliser i riket riskerar att motverka möjligheten att rekrytera civila utredare inom polisen. Riksrevisionen bedömer att denna typ av deltaljstyrning av personalstyrkans omfattning och sammansättning kan få konsekvenser för effektiviteten i verksamheten.

6.4 Rekommendationer

Effektiviteten i mängdbrottshandlingen kan förbättras. Handlingen går ofta för långsamt, uppleringen är låg och det finns relativt stora variationer i resultaten över landet. Denna granskning har visat på ett antal orsaker till detta, vilket föranleder Riksrevisionen att lämna följande rekommendationer.

6.4.1 *Rekommendationer till regeringen*

Regeringen har ett ansvar för att handlingen av mängdbrott är effektiv och avkastar goda resultat. Riksrevisionen rekommenderar därför regeringen att göra följande:

- Säkerställa att myndigheternas arbete med mängdbrottsuppdraget får genomslag i verksamheten, och om resultaten inte förbättras skärpa kraven på myndigheterna.
- Överväga om de två förenklade förfarandena kan ersättas av ett enda.
- Undanröja hinder för en effektiv användning av civila utredare.
- Låta utreda förutsättningarna för att begränsa handlingen inom polisen av anmälningar som uppenbart inte avser brott, till exempel borttappade föremål och ärenden som mer är av försäkringskaraktär.

6.4.2 *Rekommendationer till Polisen*

Rikspolisstyrelsen ska verka för planmässighet, samordning och rationalisering inom polisväsendet.⁷⁵ Rikspolisstyrelsen har alltså ett ansvar för att samtliga polismyndigheter hanterar mängdbrotten effektivt, och att resultaten är goda och inte varierar orimligt mycket mellan myndigheterna. Riksrevisionen rekommenderar därför Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna att göra följande:

- Komplettera dagens mål med att också sätta långsiktiga mål för polismyndigheterna utifrån ett rättskedjeperspektiv, inte minst för att resultatet för de myndigheter som har lägst resultat ska få möjlighet att förbättras.
- Säkerställa att arbetsmetodiken från Polisens nationella utredningskoncept används fullt ut i hela polisorganisationen.
- Främja användningen av civila utredare när det kan höja effektiviteten i mängdbrottshanteringen.
- Utveckla samverkan med Åklagarmyndigheten i syfte att säkra kvaliteten på redovisade förundersökningar och höja effektiviteten i hela rättsväsendet.

6.4.3 *Rekommendationer till Åklagarmyndigheten*

Åklagarmyndigheten ska verka för samordning och effektivitet inom åklagarväsendet i syfte att upprätthålla en enhetlig och sammanhållen åklagarverksamhet i landet.⁷⁶ Åklagarmyndigheten ansvarar alltså för att de mängdbrottsärenden som redovisas av polisen hanteras effektivt och att resultaten inte varierar orimligt mycket mellan åklagarkamrarna. Riksrevisionen rekommenderar därför Åklagarmyndigheten att göra följande:

- Fortsätta den påbörjade utvecklingen av mängdbrottshanteringen på åklagarkamrarna och låta annan personal än åklagare förbereda lagföringsbesluten samt genomföra detta inom hela Åklagarmyndigheten.
- Utveckla samverkan med Polisen i syfte att säkra kvaliteten på redovisade förundersökningar och höja effektiviteten i hela rättsväsendet.

⁷⁵ 7 § första stycket polislagen (1984:387).

⁷⁶ 1 a § första stycket åklagarförordningen (2004:1265).

Referenser

Författningar

Rättegångsbalken (1942:740).

Polislagen (1984:387).

Förundersökningskungörelsen (1947:948).

Åklagarförordningen (2004:1265).

Förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen.

Myndighetsförordningen (2007:515).

Åklagarmyndighetens och Rikspolisstyrelsens likalydande föreskrifter om ledning av förundersökning i brottmål, ÅFS 2005:9, RPSFS 2009:11, FAP 403-5.

Regeringens propositioner

Prop. 2006/07:1: utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Prop. 2007/08:1: utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Prop. 2008/09:1: utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Riksdagens utskottsbetänkanden

Justitieutskottets betänkande 2003/04:JuU1, rskr. 2003/04:106.

Statens offentliga utredningar

Delbetänkande (SOU 2002:45) från Beredningen för rättsväsendets utveckling Snabbare lagföring 4 – Ett snabbförfarande för brottmål.

Regeringens beslut

Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen.

Regleringsbrev för budgetåret 2009 avseende Åklagarmyndigheten.

Regeringsbeslut 2009-05-07, Ju2009/3950/Å med uppdrag till Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket att vidta åtgärder för att mängdbrotts hanteringen ska bli effektivare.

Kommittédirektiv (2009:35) om förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet.

Kommittédirektiv (2009:50) om förändrade regler om förundersökningsbegränsning i brottmål.

Dokument från myndigheter

Riksdagens ombudsmän: JO-beslut 2008-06-23, Oacceptabelt långa handläggningstider hos åklagare och polis, dnr 2672-2008.

Riksdagens ombudsmän: JO-beslut 2010-02-16, Kritik mot Polismyndigheten i Stockholms län för långsam handläggning av bedrägeriärenden – en granskning av handläggningstiderna vid bedrägerirotel Syd, 2576-2009.

Åklagarmyndighetens årsredovisning för 2009.

Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket: delredovisning av regeringens mängdbrottsuppdrag 2009-11-30.

Rikspolisstyrelsen: Polisens planeringsförutsättningar för perioden 2010–2012.

Rikspolisstyrelsen: Polisens nationella utredningskoncept – för ökad lagföring och brottsreduktion, slutrapport 2004-06-09, dnr USE-400-065/04 jämte bilagor.

Rikspolisstyrelsens handlingsplan för mängdbrottsprojektet, 2006-09-28, dnr USE-400-2173/05.

Rikspolisstyrelsen: Mängdbrottsprojektet – återrapporering enligt begäran i regleringsbrevet för budgetåret 2006, 2006-04-25, dnr PoA-902-2175/06.

Rikspolisstyrelsen: rapport från internrevisionen 2007-09-06 Granskning av Polisens nationella utredningskoncept och Polisens underrättelsemodell – införande, acceptans och tillämpning, dnr IR-977-2456/07.

Rikspolisstyrelsen: promemoria 2005-12-08 av professor Leif GW Persson.

Rikspolisstyrelsen: slutrapport 2008-09-30 Polisens utredningsverksamhet – utredning om säkerhet, arbetsvillkor och arbetsmiljö, m.m.

Rikspolisstyrelsen: inspektionsrapport (2009:6) om förenklade förfaranden.

Rikspolisstyrelsen: inspektionsrapport (2010:5) om ärendebalanser i utredningsverksamheten.

Rikspolisstyrelsen: Översyn av PKC-verksamheten och hanteringen av ärenden från PKC, rapport 2010-01-12, dnr PoA-190-3773/09.

Polismyndigheten i Stockholms län: rapport Översyn av polismyndighetens utredningsverksamhet, 2010-01-11, dnr AA 400-46363-2009.

Ekonomistyrningsverket: rapport 2009-01-30 Polisen – styrning och uppföljning (ESV 2009:6), dnr 10-463/2008.

Arbetsordningar och tjänsteföreskrifter från den lokala polisorganisationen.

Arbetsordningar och tjänsteföreskrifter från de allmänna åklagarkamrarna.

Bilaga 1: Vissa begrepp och definitioner

Mängdbrott

Mängdbrott är brott där utredningen enligt gällande reglering leds av en polismyndighet. Denna definition används sedan maj 2009 då regeringen beslutade om mängdbrottsuppdraget till Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket. Tidigare har begreppet mängdbrott haft flera andra definitioner.

Lagföring

Med lagföring avses att en åklagare väcker åtal, utfärdar strafföreläggande eller meddelar åtalsunderlåtelse. Av samtliga dessa beslut följer att ansvarsfrågan blir löst. Efter åtal följer en rättegång och en dom, som antingen bifaller eller ogillar åtalet, och även ger en påföljd vid bifall. När en misstänkt godkänner strafföreläggandet och betalar in böterna är både ansvar och påföljd avklarat. Vid åtalsunderlåtelse blir dock endast ansvaret klarlagt, för det krävs vanligen att den misstänkta erkänner skulden, men det väcks inte åtal och blir därför heller ingen påföljd.

Uppklaring

Med uppklarade brott avses i denna granskning personuppklarade brott, det vill säga brott där åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats. Uppklaring är relaterat till anmälda brott, till skillnad mot lagföring som är relaterat till person, och brukar uttryckas som andel av antal anmälda brott under en viss period.

Redovisade ärenden till åklagare

Med redovisat ärende till åklagare avses ärenden som redovisas till åklagare med förundersökningsprotokoll, förundersökningsanteckningar, förenklad redovisning eller som rapport. Andelen redovisade ärenden till åklagare är förhållandet mellan de ärenden som redovisades ett år, oavsett när de inkom, och de ärenden som inkom samma år. Andel ärenden redovisade till åklagare är alltså ett indikativt polisärt mått på personuppklarade brott.

Direkt slutredovisade ärenden

Med direkt slutredovisade ärenden avses ärenden som läggs ned direkt vid anmälningsupptagningen då bearbetningsbara utredningsuppslag saknas. Förundersökning har inte inletts.

Bilaga 2: Uppskattning av kostnader

Riksrevisionen har uppskattat den samlade kostnaden för hanteringen av mängdbrott inom polisen genom att på följande sätt beräkna resursinsatsen för mängdbrottsärenden som inkom 2009 i hela riket. På detta sätt beaktas samtliga ärenden, oavsett på vilket sätt de avslutats: de som redovisats till åklagare, de som lagts ned direkt och de som lagts ned senare under förundersökningen.

För mängdbrottskategorin Skadegörelse m.m. redovisades under 2009 totalt 586 608 timmar inom polisorganisationen. Totalt antal inkomna ärenden i kategorin var 178 169 under 2009.⁷⁷ Det innebär att den genomsnittliga tidsåtgången per inkommet ärende var 3,3 timmar.

För mängdbrottskategorin Misshandel, våld mot tjänsteman har en beräkning från en tidigare granskning använts. Av Riksrevisionens rapport *Hanteringen av unga lagöverträdare* (RiR 2009:12) framgår att ett genomsnittligt misshandelsärende där den misstänkta är under 18 år tar 23,5 timmar (1 410 minuter) att hantera. Om avdrag görs för de arbetsmoment som inte förekommer i mängdbrottsärenden med vuxna lagöverträdare (kontakt med åklagare, socialtjänst, målsägande och vårdnadshavare samt att skriva häktningpromemoria) återstår 22,2 timmar per ärende.

För mängdbrottskategorin 4 Bedrägeri, förfalskningsbrott, bidragsbrottslagen gäller att andelen bearbetade ärenden var 82 procent år 2009⁷⁸, vilket är något lägre än för misshandel som var 94 procent. Detta indikerar att den genomsnittliga resursinsatsen väsentligt överstiger de 3,3 timmar som gäller för skadegörelse. Ett antagande om att resursåtgången ligger mittemellan den för skadegörelse (3,3 timmar) och den för misshandel (22,2 timmar) ger 12,8 timmar i tidsåtgång per bedrägeriärende i genomsnitt.

Även i mängdbrottskategorin Övrigt var bearbetningsgraden relativt hög, 61–81 procent⁷⁹, vilket också det indikerar att resursinsatsen väsentligen bör överstiga den för skadegörelse. Ett antagande om att resursåtgången ligger mittemellan den för skadegörelse (3,3 timmar) och den för misshandel (22,2 timmar) ger 12,8 timmar i tidsåtgång per övrigt ärende i genomsnitt.

⁷⁷ Statistik från Rikspolisstyrelsen.

⁷⁸ Polisens årsredovisning 2009, s. 169.

⁷⁹ Ibidem

I mängdbrottskategorin Tillgreppsbrott exkl. i butik var bearbetningsgraden 23 procent⁸⁰, vilket är nästan lika lågt som för skadegörelse (20 procent). Därför antas försiktigtvis en lika stor tidsåtgång som för skadegörelseärendena, det vill säga 3,3 timmar i genomsnitt.

När det gäller mängdbrottskategorin Trafik, ringa narkotikabrott, brott mot knivlagen och snatteri varierade bearbetningsgraden mellan 56 procent (trafik), 76 procent (snatteri) och 100 procent (narkotika).⁸¹ Detta indikerar att den genomsnittliga resursinsatsen överstiger den för skadegörelse, dock ej så högt som antas för kategorierna Misshandel, Bedrägeri och Övrigt då ifrågasättande mängdbrottskategori kännetecknas av att den misstänkta nästan alltid är gripen på bar gärning. En stor del av utredningsarbetet görs på plats vid ingripandet och tar där ofta två personer i anspråk. Därtill kommer i narkotikafallen provtagningar på polisstation och administration av analysuppdrag till Statens kriminaltekniska laboratorium eller Rättsmedicinalverket. Av dessa skäl är det inte orimligt att anta en genomsnittlig tidsåtgång 50 procent högre än skadegörelseärendena, vilket blir 5 timmar.

När Rikspolisstyrelsen gör jämförelser mellan polismyndigheterna utgör vanligen 1 500 resurstimmar en årsarbetskraft. Med antagande om en årsarbetskraft = 1 500 timmar ger inkomna ärenden per mängdbrottskategori multiplicerat med antagen genomsnittlig tidsåtgång totalt 7 017 939 resurstimmar, vilket motsvarar 4 679 årsarbetskrafter. En schablonkostnad inom polisen för utredare (poliser) inklusive overheadkostnad är 700 000 kronor per utredare. Uppskattat nedlagda årsarbetskrafter multiplicerat med schablonkostnad inklusive overhead ger därför en samlad årlig kostnad om cirka 3,3 miljarder kronor.

⁸⁰ Polisens årsredovisning 2009, s.169.

⁸¹ Polisens årsredovisning 2009, s. 169. För brott mot knivlagen finns inga uppgifter redovisade.

Uträkning

Mängdbrottskategori	Inkomna ärenden 2009	Antagen tidsåtgång per ärende (timmar)	Resurstimmar
K1: Trafik, narkotika, brott mot knivlag och snatteri	173.199	5,0	865.995
K2: Misshandel, våld mot tjänsteman	62.351	22,2	1.384.192
K3: Tillgreppsbrott exkl. i butik	453.618	3,3	1.496.939
K4: Bedrägeri, förfalskningsbrott, bidragsbrottslagen	106.022	12,8	1.357.082
K5: Skadegörelse m.m.	178.169	3,3	587.958
K6: Övrigt	103.576	12,8	1.325.773
Summa mängdbrott	1.076.935		7.017.939
		Motsv.	4.679 årsarbetskrafter
Schablonkostnad polisutredare inkl. LKP plus overhead	700.000 kr		
Antal resurstimmar per årsarbetskraft	1.500		
Kostnad för mängdbrottsshantering inkl. OH, totalt i Polisen	3.275.038.060		

Bilaga 3: Tabeller

1: Redovisade mängdbrottsärenden totalt, 2007–2009

Antal redovisade ärenden till åklagaren						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	2 213	2 594	2 313	-11%	5%	19
Dalarna	3 579	3 997	4 093	2%	14%	10
Gotland	955	1 288	917	-29%	-4%	21
Gävleborg	4 693	4 811	4 331	-10%	-8%	18
Halland	4 552	5 371	5 336	-1%	17%	14
Jämtland	1 862	1 899	2 016	6%	8%	5
Jönköping	4 194	5 053	4 741	-6%	13%	16
Kalmar	3 168	3 317	3 515	6%	11%	6
Kronoberg	2 863	2 794	2 697	-3%	-6%	15
Norrbottn	3 964	4 025	4 480	11%	13%	1
Skåne	24 024	24 980	26 746	7%	11%	3
Stockholm	41 829	42 447	45 187	6%	8%	4
Södermanland	5 086	5 258	5 385	2%	6%	9
Uppsala	5 145	5 793	5 914	2%	15%	11
Värmland	5 232	5 807	5 281	-9%	1%	17
Västerbotten	3 708	4 066	4 052	0%	9%	13
Västernorrland	4 808	4 710	4 069	-14%	-15%	20
Västmanland	5 836	5 668	6 102	8%	5%	2
Västra Götaland	25 463	27 893	28 063	1%	10%	12
Örebro	5 619	6 094	6 338	4%	13%	8
Östergötland	7 900	8 031	8 420	5%	7%	7
S:a Pmynd	166 693	175 896	179 996	2%	8%	

Andel redovisade av inkomna				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	16%	18%	16%	17
Dalarna	15%	16%	16%	15
Gotland	17%	21%	16%	19
Gävleborg	19%	19%	18%	8
Halland	15%	17%	18%	10
Jämtland	16%	17%	19%	7
Jönköping	14%	16%	15%	20
Kalmar	16%	16%	17%	12
Kronoberg	17%	16%	16%	16
Norrbottn	18%	19%	20%	4
Skåne	16%	16%	16%	13
Stockholm	15%	14%	15%	21
Södermanland	18%	16%	16%	18
Uppsala	18%	18%	18%	9
Värmland	22%	24%	22%	1
Västerbotten	19%	21%	20%	3
Västernorrland	20%	18%	17%	11
Västmanland	21%	18%	20%	5
Västra Götaland	15%	17%	16%	14
Örebro	18%	19%	20%	2
Östergötland	18%	18%	19%	6
S:a Pmynd	16%	16%	17%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

2: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 1, 2007–2009

Antal redovisade ärenden till åklagaren						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	1 283	1 459	1 274	-13%	-1%	19
Dalarna	1 946	2 230	2 396	7%	23%	2
Gotland	471	618	439	-29%	-7%	21
Gävleborg	2 645	2 755	2 376	-14%	-10%	20
Halland	2 872	3 286	2 976	-9%	4%	17
Jämtland	948	1 068	1 125	5%	19%	3
Jönköping	2 521	3 178	3 079	-3%	22%	15
Kalmar	1 729	1 846	1 827	-1%	6%	13
Kronoberg	1 716	1 627	1 594	-2%	-7%	14
Norrbottn	2 309	2 472	2 573	4%	11%	5
Skåne	15 412	15 958	16 349	2%	6%	7
Stockholm	27 768	27 566	28 048	2%	1%	9
Södermanland	2 717	2 811	2 960	5%	9%	4
Uppsala	3 263	3 604	3 681	2%	13%	8
Värmland	3 224	3 546	3 240	-9%	0%	16
Västerbotten	2 242	2 305	2 293	-1%	2%	11
Västernorrland	2 921	2 862	2 588	-10%	-11%	18
Västmanland	3 637	3 358	3 841	14%	6%	1
Västra Götaland	16 496	18 147	17 978	-1%	9%	12
Örebro	3 151	3 315	3 369	2%	7%	10
Östergötland	4 748	4 856	5 020	3%	6%	6
S:a Pmynd	104 019	108 867	109 026	0%	5%	

Andel redovisade av inkomna				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	68%	70%	60%	11
Dalarna	59%	55%	55%	18
Gotland	60%	63%	50%	21
Gävleborg	67%	64%	56%	17
Halland	56%	62%	56%	16
Jämtland	58%	56%	63%	9
Jönköping	55%	60%	57%	15
Kalmar	61%	62%	64%	7
Kronoberg	68%	62%	58%	14
Norrbottn	58%	63%	58%	13
Skåne	68%	68%	64%	8
Stockholm	65%	63%	66%	4
Södermanland	65%	56%	54%	19
Uppsala	69%	65%	66%	3
Värmland	70%	75%	69%	1
Västerbotten	60%	61%	59%	12
Västernorrland	61%	56%	53%	20
Västmanland	74%	66%	68%	2
Västra Götaland	63%	67%	65%	6
Örebro	63%	62%	66%	5
Östergötland	64%	63%	62%	10
S:a Pmynd	64%	64%	63%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

3: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 1, förenklade förfaranden totalt, 2007–2009

Antal redovisade ärenden med förenklad utredningsförfarande						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	429	533	537	1%	25%	11
Dalarna	545	671	710	6%	30%	9
Gotland	158	160	127	-21%	-20%	20
Gävleborg	924	983	793	-19%	-14%	18
Halland	623	1024	957	-7%	54%	15
Jämtland	413	462	494	7%	20%	7
Jönköping	799	1276	1282	0%	60%	12
Kalmar	597	456	341	-25%	-43%	21
Kronoberg	575	530	426	-20%	-26%	19
Norrbottn	918	1083	1219	13%	33%	4
Skåne	5768	5684	6045	6%	5%	8
Stockholm	6691	6068	5794	-5%	-13%	14
Södermanland	832	859	838	-2%	1%	13
Uppsala	524	317	412	30%	-21%	2
Värmland	1064	1272	1326	4%	25%	10
Västerbotten	471	454	371	-18%	-21%	17
Västernorrland	316	313	354	13%	12%	3
Västmanland	987	709	1092	54%	11%	1
Västra Götaland	4456	5127	5565	9%	25%	5
Örebro	1208	1078	1000	-7%	-17%	16
Östergötland	1006	940	1013	8%	1%	6
S:a Pmynd	29304	29999	30696	2%	5%	

Andel redovisade ärenden med förenklad utredningsförfarande av samtliga redovisade ärenden

Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	33%	37%	42%	3
Dalarna	28%	30%	30%	11
Gotland	34%	26%	29%	12
Gävleborg	35%	36%	33%	7
Halland	22%	31%	32%	8
Jämtland	44%	43%	44%	2
Jönköping	32%	40%	42%	4
Kalmar	35%	25%	19%	18
Kronoberg	34%	33%	27%	15
Norrbottn	40%	44%	47%	1
Skåne	37%	36%	37%	6
Stockholm	24%	22%	21%	16
Södermanland	31%	31%	28%	14
Uppsala	16%	9%	11%	21
Värmland	33%	36%	41%	5
Västerbotten	21%	20%	16%	19
Västernorrland	11%	11%	14%	20
Västmanland	27%	21%	28%	13
Västra Götaland	27%	28%	31%	9
Örebro	38%	33%	30%	10
Östergötland	21%	19%	20%	17
S:a Pmynd	28%	28%	28%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

4: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 1, förundersökningsanteckningar (RB 23:21), 2007–2009

Antal redovisade ärenden med förenklat utredningsförfarande						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	223	320	268	-16%	20%	18
Dalarna	137	260	299	15%	118%	7
Gotland	95	121	78	-36%	-18%	20
Gävleborg	403	425	384	-10%	-5%	15
Halland	172	571	584	2%	240%	13
Jämtland	237	271	300	11%	27%	10
Jönköping	402	743	823	11%	105%	9
Kalmar	159	125	92	-26%	-42%	19
Kronoberg	326	355	307	-14%	-6%	17
Norrbottn	306	479	634	32%	107%	4
Skåne	4440	4533	4876	8%	10%	11
Stockholm	632	510	546	7%	-14%	12
Södermanland	95	102	140	37%	47%	3
Uppsala	31	7	7	0%	-77%	14
Värmland	428	645	778	21%	82%	5
Västerbotten	83	58	8	-86%	-90%	21
Västernorrland	41	27	31	15%	-24%	8
Västmanland	304	55	450	718%	48%	1
Västra Götaland	31	45	89	98%	187%	2
Örebro	798	668	578	-13%	-28%	16
Östergötland	569	528	611	16%	7%	6
S:a Pmynd	9912	10848	11883	10%	20%	

Andel redovisade ärenden med RB 23:21 av samtliga redovisade ärenden				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	17%	22%	21%	6
Dalarna	7%	12%	12%	12
Gotland	20%	20%	18%	9
Gävleborg	15%	15%	16%	11
Halland	6%	17%	20%	7
Jämtland	25%	25%	27%	3
Jönköping	16%	23%	27%	2
Kalmar	9%	7%	5%	15
Kronoberg	19%	22%	19%	8
Norrbottn	13%	19%	25%	4
Skåne	29%	28%	30%	1
Stockholm	2%	2%	2%	17
Södermanland	3%	4%	5%	16
Uppsala	1%	0%	0%	21
Värmland	13%	18%	24%	5
Västerbotten	4%	3%	0%	20
Västernorrland	1%	1%	1%	18
Västmanland	8%	2%	12%	14
Västra Götaland	0%	0%	0%	19
Örebro	25%	20%	17%	10
Östergötland	12%	11%	12%	13
S:a Pmynd	10%	10%	11%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

5: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 1, förenklad utredning (RB 23:22), 2007–2009

Antal redovisade ärenden med förenklad utredningsförfarande						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	206	213	269	26%	31%	2
Dalarna	408	411	411	0%	1%	9
Gotland	63	39	49	26%	-22%	3
Gävleborg	521	558	409	-27%	-21%	20
Halland	451	453	373	-18%	-17%	18
Jämtland	176	191	194	2%	10%	7
Jönköping	397	533	459	-14%	16%	17
Kalmar	438	331	249	-25%	-43%	19
Kronoberg	249	175	119	-32%	-52%	21
Norrbottn	612	604	585	-3%	-4%	12
Skåne	1328	1151	1169	2%	-12%	8
Stockholm	6059	5558	5248	-6%	-13%	13
Södermanland	737	757	698	-8%	-5%	14
Uppsala	493	310	405	31%	-18%	1
Värmland	636	627	548	-13%	-14%	16
Västerbotten	388	396	363	-8%	-6%	15
Västernorrland	275	286	323	13%	17%	4
Västmanland	683	654	642	-2%	-6%	10
Västra Götaland	4425	5082	5476	8%	24%	5
Örebro	410	410	422	3%	3%	6
Östergötland	437	412	402	-2%	-8%	11
S:a Pmynd	19392	19151	18813	-2%	-3%	

Andel redovisade ärenden med RB 23:22 av samtliga redovisade ärenden				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	16%	15%	21%	4
Dalarna	21%	18%	17%	8
Gotland	13%	6%	11%	17
Gävleborg	20%	20%	17%	7
Halland	16%	14%	13%	14
Jämtland	19%	18%	17%	6
Jönköping	16%	17%	15%	12
Kalmar	25%	18%	14%	13
Kronoberg	15%	11%	7%	20
Norrbottn	27%	24%	23%	3
Skåne	9%	7%	7%	21
Stockholm	22%	20%	19%	5
Södermanland	27%	27%	24%	2
Uppsala	15%	9%	11%	18
Värmland	20%	18%	17%	9
Västerbotten	17%	17%	16%	11
Västernorrland	9%	10%	12%	16
Västmanland	19%	19%	17%	10
Västra Götaland	27%	28%	30%	1
Örebro	13%	12%	13%	15
Östergötland	9%	8%	8%	19
S:a Pmynd	19%	18%	17%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

6: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 2, 2007–2009

Antal redovisade ärenden till åklagare						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	184	236	234	-1%	27%	12
Dalarna	353	441	414	-6%	17%	16
Gotland	119	134	145	8%	22%	6
Gävleborg	516	502	499	-1%	-3%	11
Halland	364	568	493	-13%	35%	19
Jämtland	240	209	220	5%	-8%	7
Jönköping	446	469	405	-14%	-9%	20
Kalmar	334	338	371	10%	11%	4
Kronoberg	295	245	230	-6%	-22%	16
Norrbottn	354	376	446	19%	26%	1
Skåne	1 868	1 891	1 963	4%	5%	8
Stockholm	3 211	3 333	3 376	1%	5%	10
Södermanland	501	571	550	-4%	10%	13
Uppsala	523	484	553	14%	6%	2
Värmland	414	537	386	-28%	-7%	21
Västerbotten	322	436	411	-6%	28%	15
Västernorrland	429	423	431	2%	0%	9
Västmanland	520	529	503	-5%	-3%	14
Västra Götaland	1 907	1 972	2 166	10%	14%	3
Örebro	485	516	559	8%	15%	5
Östergötland	776	795	741	-7%	-5%	18
S:a Pmynd	14 161	15 005	15 096	1%	7%	

Andel redovisade av inkomna				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	19%	27%	27%	10
Dalarna	24%	29%	25%	15
Gotland	27%	32%	34%	1
Gävleborg	30%	29%	27%	8
Halland	19%	29%	28%	5
Jämtland	31%	26%	28%	4
Jönköping	23%	25%	22%	20
Kalmar	26%	24%	27%	6
Kronoberg	35%	30%	25%	14
Norrbottn	23%	23%	26%	13
Skåne	23%	23%	23%	19
Stockholm	20%	21%	21%	21
Södermanland	23%	25%	24%	17
Uppsala	28%	24%	27%	7
Värmland	29%	35%	27%	11
Västerbotten	22%	28%	27%	9
Västernorrland	23%	24%	24%	18
Västmanland	29%	26%	26%	12
Västra Götaland	21%	23%	25%	16
Örebro	26%	25%	29%	2
Östergötland	28%	27%	28%	3
S:a Pmynd	23%	24%	24%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

7: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 3, 2007–2009

Antal redovisade ärenden till åklagare						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	293	325	308	-5%	5%	11
Dalarna	402	425	350	-18%	-13%	17
Gotland	104	131	111	-15%	7%	16
Gävleborg	468	567	370	-35%	-21%	21
Halland	436	440	535	22%	23%	3
Jämtland	239	166	218	31%	-9%	2
Jönköping	432	439	356	-19%	-18%	18
Kalmar	458	451	388	-14%	-15%	15
Kronoberg	307	259	239	-8%	-22%	12
Norrbottn	462	334	460	38%	0%	1
Skåne	2 439	2 156	2 148	0%	-12%	8
Stockholm	2 563	2 615	2 663	2%	4%	7
Södermanland	587	456	446	-2%	-24%	9
Uppsala	328	469	425	-9%	30%	13
Värmland	495	474	496	5%	0%	5
Västerbotten	384	439	351	-20%	-9%	19
Västernorrland	532	392	290	-26%	-45%	20
Västmanland	484	501	522	4%	8%	6
Västra Götaland	2 758	2 633	2 551	-3%	-8%	10
Örebro	618	453	510	13%	-17%	4
Östergötland	728	681	611	-10%	-16%	14
S:a Pmynd	15 517	14 806	14 348	-3%	-8%	

Andel redovisade av inkomna				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	4,1%	4,6%	4,6%	5
Dalarna	3,3%	3,7%	3,1%	17
Gotland	4,4%	5,7%	4,9%	3
Gävleborg	4,0%	4,9%	3,6%	11
Halland	2,9%	3,1%	4,1%	7
Jämtland	4,6%	3,2%	4,8%	4
Jönköping	2,8%	3,0%	2,6%	20
Kalmar	4,5%	4,4%	4,0%	8
Kronoberg	3,4%	3,0%	3,1%	18
Norrbottn	4,9%	3,9%	5,1%	1
Skåne	3,2%	2,9%	2,9%	19
Stockholm	2,1%	2,2%	2,2%	21
Södermanland	4,8%	3,5%	3,3%	14
Uppsala	2,5%	3,5%	3,2%	16
Värmland	4,6%	4,6%	5,0%	2
Västerbotten	4,4%	5,3%	4,1%	6
Västernorrland	5,1%	4,1%	3,3%	15
Västmanland	3,8%	3,6%	3,9%	9
Västra Götaland	3,1%	3,2%	3,4%	13
Örebro	4,3%	3,4%	3,8%	10
Östergötland	3,7%	3,8%	3,6%	12
S:a Pmynd	3,2%	3,2%	3,2%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

8: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 4, 2007–2009

Antal redovisade ärenden till åklagare						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	176	190	178	-6%	1%	15
Dalarna	296	273	357	31%	21%	10
Gotland	83	61	47	-23%	-43%	19
Gävleborg	331	241	406	68%	23%	5
Halland	281	293	577	97%	105%	3
Jämtland	101	113	124	10%	23%	11
Jönköping	269	386	311	-19%	16%	18
Kalmar	159	142	377	165%	137%	2
Kronoberg	125	240	242	1%	94%	14
Norrbottn	295	140	265	89%	-10%	4
Skåne	1 423	2 060	3 195	55%	125%	7
Stockholm	2 346	2 729	3 940	44%	68%	8
Södermanland	249	490	530	8%	113%	12
Uppsala	339	493	412	-16%	22%	17
Värmland	322	306	427	40%	33%	9
Västerbotten	243	241	219	-9%	-10%	16
Västernorrland	317	318	181	-43%	-43%	21
Västmanland	408	519	394	-24%	-3%	20
Västra Götaland	1 325	1 804	1 882	4%	42%	13
Örebro	303	235	936	298%	209%	1
Östergötland	503	546	879	61%	75%	6
S:a Pmynd	9 894	11 820	15 879	34%	60%	

Andel redovisade av inkomna				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	21%	18%	14%	13
Dalarna	18%	14%	16%	9
Gotland	23%	12%	9%	20
Gävleborg	22%	13%	20%	3
Halland	17%	9%	22%	2
Jämtland	13%	12%	11%	18
Jönköping	14%	15%	10%	19
Kalmar	14%	9%	16%	11
Kronoberg	13%	19%	17%	7
Norrbottn	25%	9%	15%	12
Skåne	14%	14%	17%	8
Stockholm	13%	9%	13%	15
Södermanland	15%	18%	20%	5
Uppsala	14%	16%	14%	14
Värmland	22%	16%	20%	4
Västerbotten	17%	14%	12%	16
Västernorrland	20%	14%	9%	21
Västmanland	22%	25%	16%	10
Västra Götaland	14%	15%	12%	17
Örebro	18%	10%	29%	1
Östergötland	19%	13%	19%	6
S:a Pmynd	15%	13%	15%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

9: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 5, 2007–2009

Antal redovisade ärenden till åklagare						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	90	117	86	-26%	-4%	16
Dalarna	143	154	140	-9%	-2%	11
Gotland	45	180	40	-78%	-11%	21
Gävleborg	227	225	187	-17%	-18%	14
Halland	203	212	176	-17%	-13%	15
Jämtland	94	85	117	38%	24%	2
Jönköping	162	154	152	-1%	-6%	7
Kalmar	145	158	153	-3%	6%	9
Kronoberg	112	147	108	-27%	-4%	17
Norrbottn	151	261	263	1%	74%	5
Skåne	714	791	693	-12%	-3%	13
Stockholm	1 638	1 710	2 220	30%	36%	3
Södermanland	397	344	307	-11%	-23%	12
Uppsala	235	202	243	20%	3%	4
Värmland	225	234	152	-35%	-32%	19
Västerbotten	160	181	287	59%	79%	1
Västernorrland	168	245	161	-34%	-4%	18
Västmanland	228	222	204	-8%	-11%	10
Västra Götaland	884	1 071	1 069	0%	21%	6
Örebro	415	943	280	-70%	-33%	20
Östergötland	330	331	322	-3%	-2%	8
S:a Pmynd	6 766	7 967	7 360	-8%	9%	

Andel redovisade av inkomna				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	4,9%	6,3%	4,9%	10
Dalarna	3,7%	4,4%	4,5%	16
Gotland	3,9%	15,7%	4,0%	17
Gävleborg	7,1%	6,7%	6,4%	5
Halland	5,0%	5,9%	4,6%	14
Jämtland	5,4%	6,2%	9,7%	2
Jönköping	3,9%	3,6%	3,8%	18
Kalmar	5,0%	5,9%	6,4%	6
Kronoberg	4,8%	6,8%	5,3%	8
Norrbottn	5,1%	8,9%	9,5%	3
Skåne	3,8%	3,9%	3,7%	19
Stockholm	2,9%	2,6%	3,1%	21
Södermanland	7,6%	6,1%	5,0%	9
Uppsala	5,6%	3,9%	4,7%	13
Värmland	7,7%	8,4%	5,3%	7
Västerbotten	6,7%	7,8%	14,3%	1
Västernorrland	5,0%	6,0%	4,5%	15
Västmanland	5,5%	4,3%	4,8%	11
Västra Götaland	3,7%	4,3%	3,7%	20
Örebro	9,3%	18,2%	6,6%	4
Östergötland	4,7%	4,5%	4,7%	12
S:a Pmynd	4,2%	4,5%	4,1%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

10: Redovisade mängdbrottsärenden i kategori 6, 2007–2009

Antal redovisade ärenden till åklagare						
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	%-utv 2008-2009	%-utv 2007-2009	Rang %-utv 2008-2009
Blekinge	187	267	233	-13%	25%	18
Dalarna	439	474	436	-8%	-1%	16
Gotland	133	164	135	-18%	2%	19
Gävleborg	506	521	493	-5%	-3%	15
Halland	396	572	579	1%	46%	13
Jämtland	240	258	212	-18%	-12%	20
Jönköping	364	427	438	3%	20%	12
Kalmar	343	382	399	4%	16%	9
Kronoberg	308	276	284	3%	-8%	11
Norrbottn	393	442	473	7%	20%	6
Skåne	2 168	2 124	2 398	13%	11%	2
Stockholm	4 303	4 494	4 940	10%	15%	4
Södermanland	635	586	592	1%	-7%	14
Uppsala	457	541	600	11%	31%	3
Värmland	552	710	580	-18%	5%	21
Västerbotten	357	464	491	6%	38%	8
Västernorrland	441	470	418	-11%	-5%	17
Västmanland	559	539	638	18%	14%	1
Västra Götaland	2 093	2 266	2 417	7%	15%	7
Örebro	647	632	684	8%	6%	5
Östergötland	815	822	847	3%	4%	10
S:a Pmynd	16 336	17 431	18 287	5%	12%	

Andel redovisade av inkomna				
Polismyndigheter	År 2007	År 2008	År 2009	Rang andel 2009
Blekinge	14%	17%	14%	20
Dalarna	21%	20%	18%	10
Gotland	20%	20%	17%	14
Gävleborg	22%	22%	20%	6
Halland	15%	19%	19%	7
Jämtland	19%	21%	15%	18
Jönköping	13%	14%	14%	19
Kalmar	18%	16%	16%	15
Kronoberg	20%	17%	17%	13
Norrbottn	16%	18%	18%	9
Skåne	16%	14%	14%	21
Stockholm	20%	19%	20%	5
Södermanland	20%	16%	16%	16
Uppsala	17%	16%	18%	8
Värmland	19%	23%	18%	12
Västerbotten	18%	23%	22%	1
Västernorrland	19%	17%	15%	17
Västmanland	21%	17%	20%	4
Västra Götaland	17%	17%	18%	11
Örebro	20%	19%	20%	3
Östergötland	21%	21%	21%	2
S:a Pmynd	18%	18%	18%	

Källa: Rikspolisstyrelsen.

11: Medelgenomströmningstid, kategori 1, 2006–2009

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	44	46	48	39
Dalarna	82	79	67	81
Gotland	43	43	55	47
Gävleborg	53	35	35	37
Halland	60	55	54	49
Jämtland	60	64	66	74
Jönköping	53	56	54	46
Kalmar	78	77	96	107
Kronoberg	75	69	54	61
Norrbottn	53	51	64	60
Skåne	42	44	44	41
Stockholm	39	43	46	52
Södermanland	53	62	64	68
Uppsala	40	42	39	49
Värmland	79	66	63	41
Västerbotten	59	65	71	64
Västernorrland	54	62	50	54
Västmanland	43	44	45	49
Västra Götaland	56	52	59	50
Örebro	47	48	53	56
Östergötland	55	58	56	54
Totalt	50	50	52	52

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden där FU inledds	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	48	51	53	44
Dalarna	95	91	77	93
Gotland	45	47	61	54
Gävleborg	59	40	39	43
Halland	65	61	60	56
Jämtland	70	81	80	89
Jönköping	64	66	63	56
Kalmar	86	84	105	116
Kronoberg	83	76	60	69
Norrbottn	59	57	71	66
Skåne	45	46	49	46
Stockholm	46	49	53	58
Södermanland	59	68	72	81
Uppsala	45	46	43	52
Värmland	89	73	70	46
Västerbotten	71	76	82	76
Västernorrland	61	70	58	63
Västmanland	47	49	49	54
Västra Götaland	65	61	67	57
Örebro	52	55	60	63
Östergötland	61	63	61	61
Totalt	57	57	59	59

Källa: Rikspolisstyrelsen.

12: Medelgenomströmningstid, kategori 2, 2006–2009

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	80	77	84	78
Dalarna	173	177	164	178
Gotland	78	91	106	90
Gävleborg	123	91	89	93
Halland	107	108	101	107
Jämtland	169	186	178	138
Jönköping	118	129	120	105
Kalmar	136	130	135	150
Kronoberg	122	121	106	118
Norrbottn	115	108	113	123
Skåne	98	87	86	81
Stockholm	100	97	96	105
Södermanland	117	134	128	122
Uppsala	89	101	100	104
Värmland	210	179	154	107
Västerbotten	133	131	127	123
Västernorrland	121	109	98	87
Västmanland	78	87	83	93
Västra Götaland	128	115	127	123
Örebro	99	93	96	94
Östergötland	109	115	106	102
Totalt	113	108	108	107

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden där FU inlett	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	82	79	86	80
Dalarna	178	183	168	184
Gotland	84	99	112	95
Gävleborg	130	98	96	101
Halland	113	114	110	117
Jämtland	184	204	193	150
Jönköping	122	135	126	113
Kalmar	140	134	139	155
Kronoberg	124	124	108	122
Norrbottn	121	112	120	128
Skåne	106	94	93	87
Stockholm	111	107	106	116
Södermanland	124	142	138	136
Uppsala	101	117	118	115
Värmland	229	194	167	116
Västerbotten	147	149	144	139
Västernorrland	125	113	101	91
Västmanland	82	92	88	97
Västra Götaland	139	130	143	139
Örebro	104	97	102	99
Östergötland	118	125	112	112
Totalt	122	118	117	117

Källa: Rikspolisstyrelsen.

13: Medelgenomströmningstid, kategori 2, 2006–2009

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	20	20	23	22
Dalarna	36	33	29	27
Gotland	15	18	18	15
Gävleborg	19	14	16	15
Halland	20	18	15	16
Jämtland	29	39	22	27
Jönköping	16	14	16	12
Kalmar	31	35	36	45
Kronoberg	24	21	18	31
Norrbottn	20	16	21	19
Skåne	12	13	15	13
Stockholm	11	11	14	16
Södermanland	19	29	22	26
Uppsala	11	11	13	14
Värmland	24	23	27	15
Västerbotten	14	18	19	18
Västernorrland	23	24	23	19
Västmanland	15	15	16	18
Västra Götaland	18	17	20	19
Örebro	15	15	17	18
Östergötland	15	17	18	18
Totalt	16	16	18	18

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden där FU inlett	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	53	53	68	64
Dalarna	103	99	96	98
Gotland	46	65	68	50
Gävleborg	89	73	73	78
Halland	70	57	50	57
Jämtland	147	194	125	124
Jönköping	63	45	44	46
Kalmar	83	96	102	127
Kronoberg	91	76	66	93
Norrbottn	65	61	83	76
Skåne	56	58	62	54
Stockholm	73	66	70	76
Södermanland	74	99	88	99
Uppsala	56	67	59	65
Värmland	113	105	117	66
Västerbotten	72	90	98	94
Västernorrland	65	67	67	62
Västmanland	53	50	54	66
Västra Götaland	74	77	83	80
Örebro	73	73	79	83
Östergötland	65	71	76	78
Totalt	72	71	73	75

Källa: Rikspolisstyrelsen.

14: Medelgenomströmningstid, kategori 4, 2006–2009

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	88	78	83	76
Dalarna	124	127	87	110
Gotland	48	111	111	55
Gävleborg	102	81	57	106
Halland	110	96	66	105
Jämtland	119	155	101	84
Jönköping	88	106	97	74
Kalmar	129	143	139	139
Kronoberg	169	101	105	116
Norrbottn	177	102	70	78
Skåne	97	99	87	84
Stockholm	146	113	130	150
Södermanland	138	150	108	123
Uppsala	109	116	91	82
Värmland	193	149	100	111
Västerbotten	128	129	135	91
Västernorrland	95	95	69	78
Västmanland	83	88	123	81
Västra Götaland	140	129	119	108
Örebro	103	82	84	76
Östergötland	114	97	107	108
Totalt	126	112	106	114

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden där FU inlett	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	123	92	111	109
Dalarna	194	182	146	175
Gotland	59	141	167	79
Gävleborg	147	101	90	154
Halland	141	121	87	147
Jämtland	187	263	217	194
Jönköping	126	149	150	125
Kalmar	170	177	191	181
Kronoberg	197	116	117	138
Norrbottn	269	153	132	122
Skåne	139	129	126	133
Stockholm	195	150	178	201
Södermanland	177	190	157	177
Uppsala	172	188	157	132
Värmland	278	204	185	198
Västerbotten	166	182	204	134
Västernorrland	112	112	79	97
Västmanland	121	110	149	115
Västra Götaland	201	193	193	165
Örebro	162	134	156	117
Östergötland	183	156	207	177
Totalt	175	152	157	166

Källa: Rikspolisstyrelsen.

15: Medelgenomströmningstid, kategori 5, 2006–2009

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	20	17	20	17
Dalarna	34	32	34	34
Gotland	22	10	28	24
Gävleborg	31	24	23	18
Halland	22	19	23	16
Jämtland	31	48	37	38
Jönköping	21	14	17	14
Kalmar	39	35	43	47
Kronoberg	21	22	18	21
Norrbottn	24	23	27	36
Skåne	13	11	13	12
Stockholm	12	11	10	12
Södermanland	26	35	24	23
Uppsala	12	15	13	14
Värmland	40	34	43	16
Västerbotten	22	28	27	52
Västernorrland	28	23	22	20
Västmanland	21	27	30	19
Västra Götaland	27	18	21	24
Örebro	26	25	23	24
Östergötland	18	15	14	19
Totalt	20	17	17	18

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden där FU inlett	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	72	68	78	71
Dalarna	132	132	135	137
Gotland	33	51	80	44
Gävleborg	98	87	78	72
Halland	94	67	79	62
Jämtland	143	202	162	124
Jönköping	99	59	64	69
Kalmar	94	91	115	134
Kronoberg	108	110	70	83
Norrbottn	78	72	88	120
Skåne	75	66	50	67
Stockholm	82	83	81	119
Södermanland	84	117	108	120
Uppsala	65	85	85	86
Värmland	169	144	171	73
Västerbotten	84	111	105	172
Västernorrland	78	82	88	94
Västmanland	68	90	100	78
Västra Götaland	90	63	65	55
Örebro	82	86	62	98
Östergötland	89	91	82	91
Totalt	87	83	79	84

Källa: Rikspolisstyrelsen.

16: Medelgenomströmningstid, kategori 6, 2006–2009

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	57	59	63	86
Dalarna	149	142	114	126
Gotland	62	78	72	59
Gävleborg	91	72	65	66
Halland	87	84	76	69
Jämtland	142	130	117	95
Jönköping	88	97	104	66
Kalmar	118	119	117	132
Kronoberg	106	100	79	84
Norrbottn	83	76	77	90
Skåne	75	62	59	50
Stockholm	82	81	79	84
Södermanland	101	104	91	91
Uppsala	73	66	61	68
Värmland	120	91	104	51
Västerbotten	101	89	91	84
Västernorrland	97	95	72	70
Västmanland	55	61	57	64
Västra Götaland	114	95	98	87
Örebro	70	73	73	78
Östergötland	88	81	79	75
Totalt	90	84	81	77

Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden där FU inletts	År 2006	År 2007	År 2008	År 2009
Blekinge	68	68	76	98
Dalarna	179	171	144	161
Gotland	72	91	91	76
Gävleborg	110	91	83	91
Halland	102	102	95	89
Jämtland	191	185	161	136
Jönköping	110	124	138	97
Kalmar	128	129	130	148
Kronoberg	120	112	92	103
Norrbottn	100	93	97	114
Skåne	91	76	76	69
Stockholm	101	102	102	110
Södermanland	125	125	119	125
Uppsala	92	95	99	99
Värmland	177	145	166	96
Västerbotten	127	125	132	117
Västernorrland	109	107	84	79
Västmanland	71	77	72	85
Västra Götaland	137	124	132	122
Örebro	88	96	96	108
Östergötland	109	102	101	100
Totalt	110	105	105	104

Källa: Rikspolisstyrelsen.

17: Lagföringsprocent 3, per åklagarkammare 2007–2009, polisleda förundersökningar

Kammare	2007	2008	2009
Norrort	90%	87%	90%
Västerort	91%	90%	90%
Söderort	91%	90%	91%
Södertörn	90%	91%	92%
Int. Stockholm	90%	74%	91%
City	89%	88%	90%
Eskilstuna	90%	91%	93%
Nyköping	92%	91%	91%
Linköping	90%	91%	93%
Norrköping	88%	88%	90%
Jönköping	93%	93%	92%
Växjö	86%	90%	89%
Kalmar	92%	90%	92%
Södra Skåne	90%	89%	90%
Helsingborg	90%	91%	92%
Karlskrona	88%	90%	90%
Kristianstad	93%	88%	93%
Int. Malmö	100%	96%	75%
Malmö	92%	93%	93%
Borås	94%	94%	95%
Halmstad	93%	92%	93%
Skövde	92%	94%	96%
Uddevalla	94%	94%	96%
Int. Göteborg	88%	96%	92%
Göteborg*	95%	93%	91%
Uppsala	92%	91%	93%
Karlstad	91%	92%	92%
Örebro	94%	93%	92%
Västerås	94%	93%	89%
Falun	89%	85%	90%
Gävle	90%	91%	91%
Umeå	93%	91%	91%
Luleå	90%	90%	91%
Östersund	92%	92%	90%
Sundsvall	91%	92%	91%
Riksenheten mot korruption	100%	100%	.
Riksenheten för polismål	74%	81%	88%
Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål	–	90%	89%
<i>Totalt Riket</i>	91%	91%	92%
<i>Totalt Allmänna kammare</i>	91%	91%	92%

*För 2007 redovisas Gbg1, 2 & 3 sammanslaget för att förenkla jämförelse över tid

Källa: Åklagarmyndigheten.

18: Lagföringsprocent 2, per åklagarkammare 2007–2009, polisleda förundersökningar

Kammare	2007	2008	2009
Norrort	89%	86%	87%
Västerort	89%	88%	88%
Söderort	89%	89%	90%
Södertörn	89%	91%	90%
Int. Stockholm	90%	67%	94%
City	88%	87%	87%
Eskilstuna	88%	87%	91%
Nyköping	90%	89%	88%
Linköping	89%	89%	91%
Norrköping	87%	87%	90%
Jönköping	91%	91%	90%
Växjö	85%	89%	88%
Kalmar	91%	89%	90%
Södra Skåne	89%	87%	89%
Helsingborg	91%	90%	90%
Karlskrona	87%	90%	89%
Kristianstad	93%	87%	92%
Int. Malmö	100%	96%	75%
Malmö	91%	91%	91%
Borås	93%	93%	94%
Halmstad	92%	90%	91%
Skövde	90%	92%	94%
Uddevalla	94%	94%	95%
Int. Göteborg	88%	96%	74%
Göteborg*	93%	92%	90%
Uppsala	91%	90%	92%
Karlstad	88%	90%	89%
Örebro	93%	92%	90%
Västerås	92%	91%	86%
Falun	88%	83%	87%
Gävle	87%	89%	87%
Umeå	90%	89%	89%
Luleå	89%	88%	90%
Östersund	92%	90%	87%
Sundsvall	88%	88%	86%
Riksenheten mot korruption	100%	100%	–
Riksenheten för polismål	68%	73%	78%
Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål	–	100%	87%
<i>Totalt Riket</i>	90%	89%	90%
<i>Totalt Allmänna kammare</i>	90%	89%	90%

*För 2007 redovisas Gbg1, 2 & 3 sammanslaget för att förenkla jämförelse över tid

Källa: Åklagarmyndigheten.

19: Genomsnittliga genomströmningstider, per åklagarkammare 2007–2009, polisleda förundersökningar

Kammare	2007	2008	2009
Norrort	49	48	44
Västerort	71	54	32
Söderort	63	46	37
Södertörn	39	28	29
Int. Stockholm	51	342	97
City	22	33	36
Eskilstuna	50	27	20
Nyköping	23	18	12
Linköping	22	19	28
Norrköping	26	30	26
Jönköping	42	25	14
Växjö	19	12	18
Kalmar	21	21	22
Södra Skåne	31	37	36
Helsingborg	47	42	30
Karlskrona	14	18	31
Kristianstad	25	23	10
Int. Malmö	32	40	7
Malmö	26	17	19
Borås	13	7	8
Halmstad	17	23	32
Skövde	23	18	19
Uddevalla	20	18	12
Int. Göteborg	98	147	46
Göteborg*	18	15	15
Uppsala	19	12	17
Karlstad	37	30	40
Örebro	41	34	34
Västerås	52	36	38
Falun	48	52	31
Gävle	19	17	13
Umeå	57	40	23
Luleå	34	27	24
Östersund	51	34	17
Sundsvall	70	37	23
Riksenheten mot korruption	110	34	–
Riksenheten för polismål	26	28	20
Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål	–	5	22
<i>Totalt Riket</i>	36	30	27
<i>Totalt Allmänna kammare</i>	36	29	27

*För 2007 redovisas Gbg1, 2 & 3 sammanslaget för att förenkla jämförelse över tid

Källa: Åklagarmyndigheten.

20: Balanserade brottsmisstankar, per åklagarkammare 2007–2009, polisleda förundersökningar

Kammare	2007	2008	2009
Norrort	1 304	1 501	1 019
Västerort	1 457	1 863	1 081
Söderort	1 505	1 549	1 377
Södertörn	828	985	1 470
Int. Stockholm	39	38	81
City	1 146	2 804	2 458
Eskilstuna	356	426	452
Nyköping	197	258	427
Linköping	232	618	649
Norrköping	376	391	754
Jönköping	504	497	784
Växjö	187	298	435
Kalmar	176	371	369
Södra Skåne	718	742	855
Helsingborg	1 388	1 377	1 494
Karlskrona	127	267	454
Kristianstad	531	343	545
Int. Malmö	4	21	38
Malmö	564	659	923
Borås	330	528	784
Halmstad	529	798	602
Skövde	305	437	772
Uddevalla	400	578	607
Int. Göteborg	38	82	113
Göteborg*	902	1 943	2 597
Uppsala	417	438	989
Karlstad	559	926	952
Örebro	504	908	951
Västerås	505	906	985
Falun	427	718	735
Gävle	274	270	435
Umeå	429	370	301
Luleå	301	419	464
Östersund	191	158	226
Sundsvall	466	431	467
Riksenheten mot korruption	1	4	0
Riksenheten för polismål	10	10	5
Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål	0	3	6
<i>Totalt Riket</i>	18 227	24 935	27 656
<i>Totalt Allmänna kammare</i>	18 135	24 777	27 413

*För 2007 redovisas Gbg1, 2 & 3 sammanslaget för att förenkla jämförelse över tid

Källa: Åklagarmyndigheten.

Tidigare utgivna rapporter från Riksrevisionen

Rapporter utgivna före 2009 finns tillgängliga på Riksrevisionens webbplats, www.riksrevisionen.se.

- 2009 2009:1 Omställningskrav i sjukförsäkringen – att pröva sjukas förmåga i annat arbete
- 2009:2 Försäkringskassans inköp av IT-lösningar
- 2009:3 Skatteuppskov. Regeringens redovisning av bostadsuppskov och pensionsavdrag
- 2009:4 Swedfund International AB och samhällsuppdraget
- 2009:5 En effektiv och transparent plan- och byggprocess? Exemplet buller
- 2009:6 Energideklarationer – få råd för pengarna
- 2009:7 Beslut om sjukpenning – har försäkringskassan tillräckliga underlag?
- 2009:8 Riksrevisorernas årliga rapport 2009
- 2009:9 Regeringens försäljning av V&S Vin & Sprit AB
- 2009:10 Psykiatrin och effektiviteten i det statliga stödet
- 2009:11 Försvarsmaktens personalförsörjning – med fokus på officersförsörjningen
- 2009:12 Hanteringen av unga lagöverträdare – en utdragen process
- 2009:13 Omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen
- 2009:14 Tillämpningen av den finanspolitiska ramverket. Regeringens redovisning i 2009 års ekonomiska vårproposition
- 2009:15 Sidas stöd till utveckling av kapacitet i mottagarländernas statsförvaltning
- 2009:16 Underhåll av belagda vägar
- 2009:17 Tillämpningen av det finanspolitiska ramverket. Regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2010
- 2009:18 IT-investeringar över gränserna
- 2009:19 E-legitimation – en underutnyttjad resurs
- 2009:20 Jobbskatteavdraget
- 2009:21 Vad är Sveriges utsläppsrätter värda? Hanteringen och rapporteringen av Sveriges Kyotoenheter
- 2009:22 Jobb- och utvecklingsgarantin – en garanti för jobb?
- 2009:23 Länsplanerna för regional transportinfrastruktur
- 2009:24 Internationell skattekontroll. Skatteverkets informationsutbyte med andra länder

- 2009:25 Resursstyrning i högskolans grundutbildning
- 2009:26 Statens garantier i finanskrisen
- 2009:27 Kriminalvårdens arbete med att förebygga återfall i brott.
Verkställighetsplanering och samverkan inför de intagnas frigivning
- 2009:28 Studenternas anställningsbarhet – regeringens och högskolans
insatser
- 2009:29 Gäststudenter i högre utbildning – antagning till svenska lärosäten
och prövning av uppehållstillstånd
- 2009:30 Omlokalisering av myndigheter
- 2009:31 Tillsynen av överförmyndarna – uppföljningsgranskning
- 2010 2010:1 Styrning inom arbetsmarknadspolitiken – mål, styrkort och
modeller för resursfördelning
- 2010:2 Regeringens försäljning av Vasakronan
- 2010:3 Från många till en – sammanslagningar av myndigheter
- 2010:4 Klassificering av kurser vid universitet och högskolor –
regeringens styrning och Högskoleverkets uppföljning
- 2010:5 Arbetspraktik
- 2010:6 Arbetsförmedlingens arbete med arbetsgivarkontakter
- 2010:7 Inställda huvudförhandlingar i brottmål
- 2010:8 Sveaskog AB och dess uppdrag
- 2010:9 En förändrad sjukskrivningsprocess

Beställning: publikationsservice@riksrevisionen.se